

teekäija

KRISTLIK AJAKIRI
AASTAST 1904
07.2019
hind 5€
teek.ee

oktoober

ALDUR VUNK – AJALUGU ÕPETAB ELAMA TÄNASES PÄEVAS

Kas Greta Thunberg hirmutab?

Väikelastega jumalateenistuste külastamine

Usust ja kliimamuutusest

PP19 tõi Viljandisse 750 noort inimest

► Pärast koolipäeva saab Narva lastetoas kokku suur ja sõbralik perekond. Foto: Sõbralt Sõbrale

LASTETUBA NARVAS

- Niina Jakovleva, lastettoa eestvedaja
- Foto: Daire Tiigivee

Sõbralt Sõbrale juht MEELIS KIBUSPUU: „Nii nagu Niina oma kirjatüki lõpetab, tsiteerides Rm 12:11 tüdimatu innu ja vaimult tulisena teenimisest, nii Niina oma igapäevast tööd lastetoas ka teeb. Niina on väga suure ja sooja südamega naine, kelle peamine igatsus on, et lapsed võiksid saada elava suhte Jumalaga. Ta on neile katkistest peredest pärit lastele tõeliseks emaks, kes igapäevaselt neisse panustab, neid julgustab, õpetab ja neis jumalanäolisust märkab. Niina rõõmsameelsus ja positiivsus ning usaldus Jumala vastu on temaga kohtudes alati nakkav. Ta mitte üksnes ei õpeta noori ega loo neile rikkalikult võimalusi vahvateks tegevusteks, vaid ka samastub nendega. Niinas on ehedalt näha, et kui rasketest tingimustes Jumala teenimisele jah öelda, siis koos Jumalaga on kõik võimalik. Oleme Niina eest Jumalale väga-väga tänulikud!“ ■

Lastetuba asub Narva sotsiaalmajas. Seal elavad lastega pered, kes on erinevatel põhjustel sattunud keerulisse olukorda: kaotanud töö või jäänud võlgade tõttu elukohast ilma. Lastetuba loodi 2007. aastal selleks, et pakkuda maja lastele häid vaba aja veetmise võimalusi.

Neljal päeval nädalas – teisipäevast reedeni kell 13–18 – tulevad lapsed pärast kooli siia. See on koht, kus räägitakse oma muredest ja üleelamistest, jagatakse kordaminekuid ja rõõme. Lisaks igapäevasele koduste ülesannete lahendamisele valmistame koos ja sööme maitsva eine. Samuti mängime lauamänge, küpsetame pirukaid, vaatame multikaid ja loodusfilme. Siin räägime Jumalast ja palvetame koos. Lastetuba külastab 23 inimest – lapsed ja noored, vanuses 3–19 aastat. Need lapsed on pärit katkistest perekondadest ja elavad keerulistest tingimustes: vanemad on töötud, tarbivad alkoholi või narkootikume. Lapsed kasvavad seal kurjuse ja vägivalda keskel. Paljudel neist on psühholoogilised traumad, nad on arengus maha jäänud.

Lastetoas saavad nad puhata. Siin on neil võimalik rahuneda, naerda ja nalja teha, avastada oma joonistamis- või käsitööoskusi.

Töö sotsiaalmajas lastega on kestnud juba aastaid tänu koostööle organisatsioonidega Sõbralt Sõbrale ja Sõbra Käsi. Meie sõprus algas 2014. aastal, mil lastetuba remonditi ja sisustati. Pered saavad Sõbralt Sõbrale poest soodustingimustel riideid ja mööblit. Samuti on lapsed iga-aastase kooli- ja jõulupaki üle alati väga rõõmsad ja tänulikud. Tänu Sõbra Käe toetusele oleme lastega käinud põnevatel ekskursioonidel üle kogu Eesti. Esmalt selleks, et oma kodumaad paremini tundma õppida, aga see annab võimaluse ka eesti keeles ladusamalt rääkima hakata. Oleme külastanud Ahhaa keskust Tartus, vee- ja lõbustusparke ning osalenud suve- ja talvelaagrites erakordses ja kaunis Nuutsaku puhkekeskuses. Lapsed on pärast iga toimunud väljasõitu alati väga rõõmsad ja õnnelikud. Sõbra Käe toel võime parandada ka oma eesti keele oskust: viimase aasta jooksul on laupäeviti kahel korral kuus lastetoas toimunud eesti keele tundeid. Nendes tundides on osalenud kaheksa last, vanuses 12–16 aastat.

Tänavu saime juurde veel ühe toa, kus töötada väiksemate lastega, vanuses 1,5–7 aastat. Niisuguseid lapsi on praegu kaheksa. Selles toas saame remondi teha kohaliku omavalitsuse vahenditest. Meil on veel palju plaane ja toredaid ideid. Üheskoos suudame palju! Jumal on ligi, ta aitab! Tänu Jumalale kõige eest!

„Teenige Issandat tüdimatu innuga ja vaimult tulisena!“ (Rm 12:11). ■

6–9 Pigem võrdleks ma oma teed rääkima õppimisega. Tuleb keelele üks sõna ja teine sõna... kuni ühel hetkel avastad, et oledki õppinud arusaadavalt sõnu seadma. Aga õpid ju ikka edasi, sest tulevad uued sõnad ja keelendid jne. Nii ka minuga, kes ma olen olnud Pärnu Immaanueli koguduse liige juba üle 15 aasta ja ikka otsin Jumala tõelist palet. Foto: Erakogu

12–15 Päevad olid vaheldusrikkad ja põnevad. Kõigi sessioonide lähtekohaks oli Jeesuse tähendamissõna kadunud pojast (Lk 17:11–32) ja selle põhjal avati paljusid teemasid: minu isa, minu seltskond, minu võimatus, minu andestus, minu elu armastus, minu inspiratsioon, minu rahvas. Foto: Andere Iva

26 TÜ matemaatikatudeng Mikael Raihhelgauz tõi kohtumistelt Eestimaa noortega näiteid, kuidas uus põlvkond mõistab pigem tegusid kui sõnu. Samuti võib erialane kompetents olla see keel, mis kaasaega kõnetab. Jutt on seda usutavam, mida rohkem on see tegude keelde tõlgitud. Elina Sildre joonis

SISUKORD

■ Esikaanel. Aldur Vunk astus pika sammu Eesti kirikulukku, kui ta tõi 2014. aastal EKB Liidu suvekonverentsi Haagi vennastekoguduse palvela varemetele. Foto: Üllas Linder

■ Tagakaanel. Sügis. Foto: Päivi Palts

- 2** Lastetuba Narvas **Niina Jakovleva**
- 4** Kas Greta Thunberg hirmutab? **Josep Tammo**
- 5** Me oleme teinud, mis meie kohus oli teha **Ermo Jürma**
- 6** Aldur Vunk – ajalugu õpetab elama tänases päevas **Meelis Allsalu**
- 10** Õigeaegne hilineja **Heldur Kajaste**
- 12** PP19 tõi Viljandisse 750 noort inimest **Tuuli Kams**
- 14** Kristlik noortefestival „Minu inimesed“
- 16** Usust ja kliimamuutusest **Helle Liht**
- 18** Suurpögenemise mälestamine Põgari palvemajas **Aare Tamm**
- 18** Jumala armastamise mitu viisi **TK**
- 19** Misjonikonverents Oleviste kirikus **Jaan Bärenson**
- 19** Nobeli rahupreemia pälvis Etioopia evangeelne peaminister **Cristianity Today**
- 20** Teekäija jõuluajakiri 2019 **TK**
- 20** EKB Liidu Kalender 2020 **TK**
- 20** Minski Teoloogilise Seminari 13 lõpetajat **baptist.ee**
- 21** Nädalavahetus liidu juhtidena **Maria-Elisabeth Jürgens**
- 22** Väikelastega jumalateenistuste külastamine **Mari-Vivian Ellam**
- 24** In memoriam Nikolai Orehhov **Voldemar Mazurtšak**
- 25** Meego Rimmel valiti EBFi presidendiks **Erki Tamm**
- 25** Koostöö Gruusia baptistiliiduga **Erki Tamm**
- 25** Kes ja kuidas vaevasid vaga inimese hinge ära? **Leho Paldre**
- 26** KUSi sügiskonverents „Sõna ja tegu“ **Ermo Jürma**
- 27** GLS 2019 – jälle juhtimine? **Lisete Lige**
- 28** On sügis

Kaasaegne ökoreligioon küsib: mida ma pean kartma? Kuid ristiusk näitab: mida ma võin loota.

Kas Greta Thunberg hirmutab?

■ Joosep Tammo, Pärnu Immaanueli koguduse pastor

Greta Thunberg'i nimi on viimased kuud olnud üle maailma ajalehtede esikülgedel. Ühed peavad teda kaasaja prohvetiks, teised lihtsalt roheliste poliitikute poolt ära kasutatud lapseks.

Kes ta siis on? Greta ema on tuntud Rootsi ooperilaulja Malena Ernman ja isa näitleja Svante Thunberg. Greta on vegan, kes veenis ka oma vanemaid veganiteks hakkama. Keskkonna säästmise eesmärgil keeldub ta lendamast ja reisib enamasti rongi või elektriautoga. New Yorki jõudmiseks kasutas ta purjekat Malizia II. Ta on loobunud uute rõivaste ostmisest ja rakendab enda suhtes ostmiskeeldu (nn shop-stop). Ta ostab kasutatud rõivaid või laenab neid pereliikmetelt. Uusi asju soetab ainult äärmisel vajadusel. Gretal on Aspergeri sündroom. Diagnoositud on ka ADHD, obsessiiv-kompulsiivne häire ja valikuline mutism.

Kliimamuutus pani tegutsema

Kliimamuutusest sai Greta teada 8-aastasena, 11-aastaselt langes ta depressiooni. Masendusest aitas üle saada soov maailma parandada. Ta on öelnud, et just tänu oma diagnoosile on ta suutnud pühenduda aktivismile: „Kui ma oleksin olnud teiste sarnane ja hea suhtleja, siis oleksin proovinud panna aluse mõnele organisatsioonile. Aga ma ei suutnud seda. Ma ei oska inimestega kuigi hästi läbi saada, nii et tegutsesin selle asemel omaette.“

Greta aktiivne tegevus algas 20. augustil 2018, kui ta oli 15-aastane. Ta kutsus üles koolistreibile, et tõmmata tähelepanu kliimamuutustele. Ta ütles, et jätkab reedeti streikimist, kuni valitsused võtavad midagi ette, ja kutsus seda tegema ka teisi. Tänavu töid Thunbergi algatatud ülemaailmsed kliimastreigid 15. märtsil ja 24. mail tänavatele üle miljoni noore. See liikumine on levinud ka eesti koolinoorte hulgas.

Greta viimased üleskutsed on muutunud üha ahastavamaks ja sõjakamaks. Nii hüüdis ta jaanuaris Davos'is maailma liidrite ees: „Ma tahan, et te tegutseksite nii, nagu maja põleks. Sest see põlebki.“ – „Ma ei taha, et te

▲ Kaunis on vaadata äikesetormi valgusemängu kaugel merel, kuid keegi ei soovi, et müristaks ja lööks välja kodus. Foto: Valdur Rosenvald

oleksite lootusrikkad. Ma tahan, et te oleksite paanikas.“

On arusaadav, et selliste sõnumite taustal on kasvanud ka kriitikute hulk. Maarja Vaino kirjutas: „Rootsi teismeline Greta Thunberg võis ju alustuseks mõjuda mõtlema ärgitavalt, kuid peagi ähvardab kogu keskkonnateema just tema eestvedamisel farsiks muutuda. Millegipärast meenub legend 13-aastasest prantsuse karjapoisist Étienne'ist, kes 1212. aastal kuulutas ennast uueks Mooseseks ning lubas talle järgnema hakanud mitukümmend tuhat last ja noort viia läbi mere töötatud maale.“ (Postimees, 25.09.2019). Paljudele tundubki, et Greta esineb üha enam kliimasõdalasena või keegi lihtsalt kasutab seda last hirmu ja paanika külvamiseks ära.

Kristlus on lootuse usk

Teoloogid on juhtinud tähelepanu, et ökoloogiline kriis on asendanud maailmalõpu temaatika. Selle asemel, et küsida „Mida ma võin loota?“, küsib kaasaegne ökoreligioon: „Mida ma pean kartma?“ Nii on kujunenud omamoodi ülemaailmne hirmunute oikumeenia.

Mida arvata kõigest sellest Piibli valguses? Seal, kus mõistus kuulutab

halvimat arengut, annab Piibel toetuspunkte lootusele. Jeesuse surmale järgneb ülestõusmine. „Ma nägin uut taevast ja uut maad, sest esimene taevast ja esimene maa olid kadunud ning merd ei olnud enam“ (Ilm 21:1). Johannes kirjutas selle raamatu trööstiks Rooma impeeriumis kannatavatele kristlastele. Vaevast et ta ise või keegi teine kujutas ette hävimist riigile, mis oli korra ja turvalisuse garant ning kus vastuhakkajad armutult hävitati. Kuid Johannes nägi Patmose saarel võitlusest kaugemale. Ta ei pea vajalikuks kirjeldada oma naha päästmise strateegiaid. Sest uus, mis tuleb, pole inimkätega loodav.

„Millega see kõik lõpeb?“ Johannes vastab: Sellega, millest kõik algas. „Mina olen A ja O, esimene ja viimane, algus ja ots!“ (Ilm 22:13). Nõnda ütleb see, kelle surmas ja ülestõusmises on koidutäht särama lõõnud.

Head kaasteelised! Olgem siis tänulikud ka neile, kes meile, nagu Greta Thunberg, Looja esimest ülesannet loodud „harida ja hoida“ (1Ms 2:15) meelde tuletavad. Kuid ärgem unustagem, et Jumala tahe ei ole hirm ja masendus, vaid kindel usk – „loodu ... vabastatakse kord kaduvuse orjusest Jumala laste kirkuse vabadusse“ (Rm 8:21). ■

teekäija

teek.ee

07/2019 (312)

ISSN 1736-1605

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja
Baptistide Koguduste Liidu väljaanne

Peatoimetaja: Ermo Jürma

Tel 56220045

e-post: ermo@teek.ee

Toimetusrühm:

Märt Saar, Toivo Tänavsuu,

Leho Paldre, Hele-Maria Kangro

Keeletoimetaja: Tiiu Palm

Toimetuse aadress:

Koskla 18, 10615 Tallinn

Tel 6700698

Trükk: AS Rebellis

Kujundaja: Päivi Palts

TELLIMINE

- Teekäija kodulehelt: teek.ee
- pangäulekandega: Eesti EKB Koguduste Liit, Swedbank EE732200001120064572 (selgitusse: oma nimi ja aadress, kuhu ajakirja tellitakse)
- EEKBL kantselei: tel 6700698
- koguduste kaudu

Tellimishinnad:

1 aasta (8 numbrit) 35 €

Ilumiskuud: jaanuar, veebruar, aprill, juuni, august, september, oktoober, detsember (=Jõuluteekäija)

Poolaasta (4 numbrit) 20 €

Aastatellimus Skandinaavia,

Euroopa 45 €

Aastatellimus Kanada, USA 60 €

Reklaamihinnad:

	1 lk	½ lk	¼ lk
4 värvi	64 €	42 €	25 €
2 värvi	38 €	22 €	13 €
1 värv	25 €	16 €	10 €

Meilt ei oodata niivõrd usu suurust, küll aga usku suurde Jumalasse.

ME OLEME TEINUD, MIS MEIE KOHUS OLI TEHA

■ Ermo Jürma, Teekäija toimetaja

Jüngrid palusid kord Jeesust, et ta kasvataks nende usku, arvates ilmselt, et see jääb allapoole taset, mida õpetaja ja ka nemad ise ootavad. Vahest lootsid nad mõnd üleloomulikku muudatust, n-ö usu-arvutiprogrammi uuendust, Jumala usaldamise kohest juurdekasvu?

Kuid Jeesus nagu ei täitnud seda palvet. Ta rääkis hoopis sinepiivakese elujõust ja lisas tähendamissõna, mis lõpeb üllatava kokkuvõttega: „...kui te olete teinud kõik, mida teil on kästet, siis öelge: Me oleme tühised sulased“ (Lk 17:10).

Ka meie tahaksime meeeldi tunnistada vägevatest usukogemustest ja näidata ette erilisi usutegusid. Aga Jeesus soovib, et me vaataksime Jumalale ja käiksime tema teedel. Seal pole esmatähtis usu mastaap, vaid olemus. Meilt ei oodata usu suurust, küll aga usku suurde Jumalasse.

Piibli kirjutamise ajal olid olud teised. Siis oli majandus mõeldamatu sulasteta, kelle käsi ei käinud alati nii halvasti, kui meile ehk ajalootunnis õpetati. Sulane kuulus küll peremehele. Tal oli õigus söögile-joogile, eluasemele ja puhkusele. Kuid ta pidi ära tegema oma töö. Toimetustest puudust ei olnud ja kui üks asi sai valmis, tuli järgmine.

Selles tähendamissõnas soovitati neile enesehinnangut: „oleme tühised sulased“. Tollases aramea kõnekeeles

oleks lähedane vaste „me oleme jõude“, n-ö *tühikäigul*. Sulane, kes kannab ette, et üks asi sai tehtud ja ta on valmis uueks, pälvib usalduse. Ta võib peagi saada järgmise ja suurema ülesande – nii inimene kasvab ja areneb.

Firmajuht ei pea töömeest hommi- kul tänama, et too on kohale ilmunud ja tahaks midagi teha. Ta ei pea ka igal õhtul kiidukõnet pidama, et nüüd sai midagi ära tehtud ega ole niisama aega teenitud. Töömees ei pea ka ennast kiitma, et tema käis täna tööl ja tegi isegi seda, mis ta kohus on. Need on loomulikud asjad.

Jeesus ütleb, et see, mis on selge argielus, peaks olema ka selge suhtes Jumalasse. Jumal on meid loonud ja varustanud, Jeesuses Kristuses meid lunastanud, kutsunud ja andnud meile ülesanded. Me kuulume temale.

Kandkem argipäeva iseenesestmõistetavus üle oma usuelule: vaadkem sinepiivakest – see ei halise oma väik- susega, vaid laseb end mulda heita ja lihtsalt kasvab suureks nagu puu. Me ei pea eriliselt vagaks ja religioosseks muutuma. Vaadkem avatud silmadega kodus, tööl ja koguduses, mis on vaja teha, ja tehkem. Kristlased pole veel ära teinud kõike, mis neile on õpetatud ja ülesandeks antud: kõik rahvad ei ole veel jüngriteks tehtud. Meie osaks peab Jeesus loomulikult ainsa Jumala austamist, tema käskude pidamist ja Issanda taastuleku ootamist! ■

Hea pilt kõneleb enam kui tuhat sõna ja inimesed, kes loevad vaid lühitekste, on tänapäeval juba enamuses.

▲ Aldur Vungi ettekanne Eesti baptismi 130. aastapäeval tutvustas Lorenz Johannes Schwani kui Eesti vabakogudusliku liikumise algatajat. Foto: Helari Hellenurm

Aldur Vunk – ajalugu õpetab meid elama tänases päevas

■ Meelis Allsalu, Pärnu Immaanueli kogudus

Aldur Vunk on Pärnu Immaanueli koguduse ustav liige, kes pidas möödunud kuul oma 60. sünnipäeva. Soovime talle ja ta perele Issanda hoidmist ja õnnistust! Järgnevalt saame juubilariga – ajaloolase, muuseumi direktori, kirjaniku ja usuvennaga – lähemalt tutvavaks.

Kuidas tärkas Sinu huvi ajaloo vastu?
Ajalugu kui inimeste otsimiste ja leidmist, samuti valikute ja otsuste lugu oma tagajärgedega on mind alati paelunud. Keskkoolis õpetatud primitiivne ja materialistlik käsitlus innustas ise otsima ja analüüsima. Sellel alal edasiõppimine polnud aga niisama lihtne. Tartu Riiklikul Ülikoolil polnud minusugust vaja: see selgus juba

sisseastumiseksamitel 1982. aastal. Pärast kahte üsna korralikult vastatud eksamipunkti tuli erialaeksamil hetk, mil õppejõudude heasoovlik ilme kivines. Kolmanda punkti, „Eesti NSV vabastamine 1944. aastal“, sissejuhatuseks pidid nad kuulma, et üliõpilaskandidaadi arust pole „vabastamine“ terminina kuigi täpne ja et tegelikult asendus siis üks okupatsioon teisega. Kui ma õigesti mäletan, kukkusin sellel eksamil lausa läbi. Sealtmaalt oli ajalooteaduskonna dekaanil mind nähes alati varuks otsustav lisaküsimus Eesti NSV vabastamisest...

Kuid 1985. aastal osutus minu käsitlus järsku vastuvõetavaks. Toona polnud ma kristlane, kuid hiljem olen mõelnud, et see oli Issanda arm, et sattusin ajalugu õppima ajal, mil senised teadmised ja meetodid pandi proovile ning entusiastlikult otsiti uusi teemasid ja kaasaegsemaid õppevorme.

Tutvusta palun pisut ka enda poolt kirjutatud raamatuid.

Olen koostanud või kirjutanud viit sorti raamatuid.

Ajaloolaste esimeseks valikuks on ikka olnud klassikalised monograafiad, mida olen jõudnud avaldada kolm. Esimene oli raamatuks kohandatud doktoritöö „Jeesus läks maal kõndimaie... Ristisõjad ja palverännakud Eesti keskajal“ (2005), teine Tartu Ülikooli kirjastuse poolt välja antud „Kuningamäng ärkamisaja koidikul“ (2012) ja kolmas Argo kirjastuse „Valikud ja otsused: Pärnu koolid“ (2019).

Väga suur töö on olnud koguteose (Pärnumaa: Loodus. Aeg. Inimene) koostamine, millest on seni valmis kaks köidet ja peagi ilmub ka kolmas. See töö algas Eesti Entsüklopeediakirjastuse all ja on kestnud juba üle kümne aasta, mis kõik on olnud silmaringi laiendav ja mitmel moel arendav.

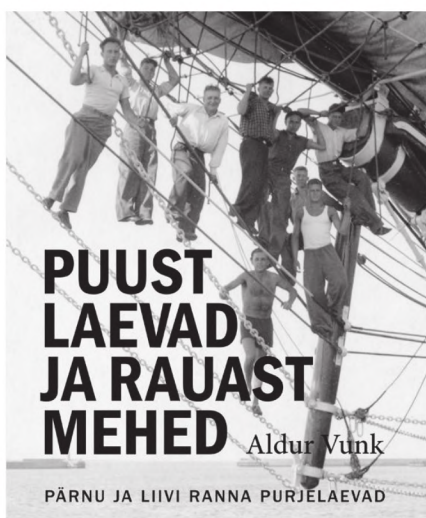

Kolmandaks kategooriaks on teemaatilised kogumikud, mille kandvaks teemaks on just muuseumi eesmärkidest ja kolleegide suurest pädevusest tulenevalt olnud Pärnu kuurort.

Neljas liik raamatuid on samuti muuseumitööst välja kasvanud albumid, mille lühitekstide koostamine on juba tõeline katsumus. Esimest korda kirjastuse Tänapäev fotoalbumit allkirjastama asudes olin peagi meeletegel, sest nägin igal fotol palju rohkem, kui seda võimaldanuks edasi anda paarilausealine tekst. Toona (2007) oli toimetaja nõus formaati muutma ja mõnevõrra teistsuguse sisu saanud „Pärnu vanadel fotodel“ müüdi läbi kiiremini, kui vaibus huvi selle vastu. Minu jaoks jäi pikemate kommentaaridega ajalooline fotoalbum üheks lemmikuks. Seda enam, et hea pilt kõneleb enam kui tuhat sõna ja inimesed, kes loevad vaid lühitekste, on tänapäeval juba enamuses. Nii on Argo kirjastuse „Puust laevad ja rauast mehed“ (2018) ja Pärnu Muuseumi väljaanne „Pärnu enne esimest ilmasõda“ (2019) koostatud nii neile, kes hindavad ajaloolisi fotosid, kui ka neile, kes tahavad aru saada kujutatud taustast.

Viies liik raamatuid, millest on minu osalusel seni ilmunud vaid üks, on tüüpiline allikapublikatsioon Pärnu kesk-aegsetest dokumentidest.

Proovimata on mul veel vaid atlased ja leksikonid.

▲ Aldur Vunki raamatud pakuvad usaldusväärset infot paljudele lugejatele.

Mida pead Sa ajaloolasena oma suurimaks saavutuseks?

Saavutus on päritolu järgi ilmselt kütide sõna, mis tähistab kinnipüüdmist või kättesaamist. Ajaloolaste eesmärgid pole enamasti nii ühetähenduslikud, sest arheoloog sõltub sellest, mis on säilinud ja mida tema üles leiab. Kirjalike allikaid otsiv ajaloolane saab uurida seda, mis üldse kirja pandud, talletatud või taasleitav on. Seepärast sõltub ajaloolaste eesmärgiseadmine kõige rohkem kogutud materjalist ja saavutuseks on anda sellele õige tähendus. Taolisi saavutusi on ka minul ette tulnud ja tõtt-õelda on iga kirjutis või sõnavõtt ju eesmärgiga kuhugi välja jõuda. Kõige suuremat kordaminekut ma välja tuua ei oska ja ehk on see veel ees?

Kui meenutada ajalises järjestuses, siis oli 1991. aastal Pärnus leitud palverändurimärk esimene, mis Eesti arheoloogide poolt ära tunti, sest Tallinnas 1953. aastal ja Piritall 1977. aastal välja kaevatud märgid jäid leidmisel tuvastamata ja nende tähendust aitasid selgitada alles kolleegid välismaalt. Eesti palverändude teemaga on tänaseks tegelemas juba mitu uurijat ja kirjutatud täis oluline osa valgetest laikudest. Selle huvi vallapäästmises tunnen end samuti osalisena.

Tõsiseks katsumuseks allikate otsimisel ja nende tõlgendamisel oli ka meie hõimurahva liivlaste kõige vähem uuritud, kuid nende kui rahva saatusele murranguliseks kujunenud, 14.-17. sajandi käsitlemine Tartu Ülikooli keeleteaduse ajakirjas ESUKA (nr 5-1, 2014).

Samamoodi oli suur rõõm uurida Pühalepa koguduse personaalraamatut aastatest 1817–1833, kus leidsid vennastekogu liikmetele ja nende ametitele viitavad tähistused. Need andsid võimaluse teha detailsem ülevaade vabakogudusliikumisele eelnenud põlvkondade vaimulikust võrgustikust, mis avaldati Rahvusarhiivi ajakirjas Tuna (nr 1, 2013).

Samas peetakse saavutuseks ikka, mis kuidagi pärjatud on. Ja sellisena on mul ette näidata vaid üks töö Eesti laevaehituse uuest algusest 18. sajandi lõpust 19. sajandi keskpaigani, mida rahvusvaheline toimetuskolleegium pidas ajakirja Tuna 2016. aasta parimaks artiklik (nr 2–3, 2016).

Nii jääb ehk suurimaks saavutuseks

Kaasajal tundub atraktiivne olevat mineviku „ümberkujundamine“ pseudoajalooliste filmide abil, mille tegelased esindavad mitmesuguseid vähemusi.

ikka see, et olen saanud oma erialal vabalt tegutseda ja siin-seal oma panusega meie ühist ajalooteadust edendada.

Oled töötanud ka ajalooõpetajana. Mida arvad meie koolides õpetatava üldise ja eesti ajaloo tasemest?

Seitse aastat ajalooõpetajana oli huvitav ja vajalik aeg. Esiteks oli see üleminekuaeg, kui nõukogude asemele ehitati Eesti oma kooli. Selleks tuli koguni rajada erakool, sest riigikoolides oli uue sisseviimine vaevaline. Oma koolis, Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumis, saigi 1988. aastal teoks tehtud see, milleni ametlik õppekava jõudis 1996. aastal. S.o ajaloo õpetamine kahe ringina: esimene põhikoolis, mis kohustusliku põhihariduse saanule annab tervikliku ajaloopildi, ja teine ring gümnaasiumis, et näiteks esiajalugu ja keskaega ei peaks õpetama vaid 11–12aastastele lastele kohandatult. Olen ikka mõelnud, et varem elanud rahvaste ja inimeste arusaamu ning tegemisi püüab lihtsate ja naiivsetena kujutada just poliitiline ajalookäsitlus. Seda eelkõige selleks, et näidata valitsevat korda ainuvõimalikuna.

Sellega seotud teema on religioonide kujutamine läbi ajaloo. Ikka püütakse varem elanud rahvastele ja põlvkondadele pookida külge meie kaasaja ideoloogiat. Võimalusi enese ja teiste petmiseks on rohkemgi, kuid meie kaasajal tundub eriti atraktiivne olevat mineviku „ümberkujundamine“ pseudoajalooliste filmide abil, mille tegelased esindavad mitmesuguseid vähemusi. Need tegutsevad vapralt kannatades minevikus, mida kujutatakse oleviku primitiivse koopiana –, kus käiakse vaid teisiti riides ja kasutatakse teistsuguseid sõidukeid. Selline võltsimine pole niisama eksitamine, sest tarkus saab tulla vaid tegelikkuse põhjal ja tõde on vaja, „et anda kogee-

▲ Tijs Dorenbosh ja Aldur Vunk Santiago de Compostelas 2005. aasta palverännu konverentsi vaheajal. Foto: Kristiina Vunk

nematuile oidu, noortele teadmisi ja otsustusvõimet“ (Õp 1:4).

Minu mure Eesti kooli ajalooõpetuse pärast on tihedas seoses mõistmatust võimendava pealiskaudsuse, järjepideva arengu asemele juurutavate seoseta moodulite jmt pärast. Ise terviklikku pilti omavad ja sobivate isikuomadustega õpetajad saavad

hakkama igasugustes metoodilistes katsumustes. Kõikjale aga selliseid ei jagu ja ebavõrdsus hariduse omandamisel süveneb. Üldajaloo vahekord Eesti ajalooaga on sama põline teema, sest ilma esimeseta ei mõista me maailma ja ilma teiseta enese kohta selles maailmas.

Isiklik kogemus on vabakoguduste üks aluspõhimõtteid.

Kuidas sai alguse Sinu usuline huvi?

Kust minu usuline huvi täpselt alguse sai, ma kahjuks öelda ei oska, pigem oli see nagu mingi ootus, mis ei saanud selgelt tajutavaks: „Ent juba nähtava lootmine ei ole lootus: kes siis loodab seda, mida ta näeb?“ (Rm 8:24). Nimelt pole minu tee usule olnud selline, nagu olen kogenud lapsi jalgrattaga sõitma õpetades – ta üritab ja püüab, kuni juhtub ime ja sellest kindlast hetkest läheb paika tasakaal, mis aitab sadulas püsida. Pigem võrdleks ma oma teed rääkima õppimisega. Tuleb keelele üks sõna ja teine sõna... kuni ühel hetkel avastad, et oledki õppinud arusaadavalt sõnu seadma. Aga õpid ju ikka edasi, sest tulevad uued sõnad ja keelendid jne. Nii ka minuga, kes ma olen olnud Pärnu Immaanueli koguduse liige juba üle 15 aasta ja ikka otsin Jumala tõelist palet.

Olles tegelenud palju katoliiklusega seotud palverännakute teemaga, kuulud ise siiski baptistikogudusse?

Palverännakute teemaga hakkasin tegelema 1991. aastal, kui arheoloogilistel kaevamistel Pärnus tuli päevavalgele Kolgata grupiga palverännumärk 14.–16. sajandist. Need olid esimesed kaevamised, mida ma juhatsin. Aruande jaoks pidin leitud esemed süstematiseerima ja tõlgendama, kuid kõik leiuliigid polnud isegi diplomeeritud arheoloogile tuttavad.

Religioosete esemete tuvastamiseks polnud postsovietlikus Eestis muid võimalusi kui uurida ise, välismaise kirjanduse ja kataloogide abil. Süvenemine keskaja kristliku tarbekunsti ja palverännu teemadesse viisid mind maailma, mis oli täiesti erinev seni kogetust. Eks sealt algas järk-järguline äratundmine oma kohast suuremas maailmas, mis viis järeldesteni ja liitumiseni kogudusega. Et selleks on baptistikogudus, pole minu jaoks siiski vastuoluline. Palverännak oli omane varakristlikule usuelule, samuti ida- ja

▲ Haraka Instituudi väljasõidul Setomaal Võmmorski uue tsässoni juures. Nendes väikestes õigeusu kabelites peetakse külapühadel palvusi. Foto: Haraka Instituut

läänekirikule, ega ole usupraktikana võõras ühelegi inimesele, kes peab ühtesid paiku või olekuid paremateks just eneses selgusele saamiseks. Isiklik kogemus on vabakoguduste üks alus- põhimõtteid.

Millised on Sinu isiklikud usulised ootused ja ka ootused kogu Eesti rahva suhtes?

Kui ühiskonna langeva moraaliga silmitsi seistakse, tulevad ikka meelde prohvetid, kes kutsusid oma kaas- aegseid meelesparandusele. See, kuhu maailm täna kaldub, pole meile veel mõistetav. Küll on aga kristlastel võimalus jätkata oma teed ja mitte minna kaasa sellega, mis südametunnistuse järgi on vale. Meenutades prohvet Jesaja kaudu saadetud sõnumit, saavad õigel teel püsijad aidata ka teisi: „Nõnda ütleb Issand: Otsekui mahla- ka viinamarjakobara kohta öeldakse: „Ära seda riku, sest selles on õnnistus!“, nõnda teen mina oma sulaste pärast, et mitte kõiki hävitada“ (Jes 65:8).

Milline on Sinu enda suhe palverännakutega?

Palverännakud on usupraktika ja neid ainult teoreetiliselt aduda jääb poolikuks teadmiseks. Esimene kord avanes mul võimalus kaasaja palverän- durit lähemalt tundma õppida 2004. aastal, kui Pärnusse jõudis Madal- maade Püha Jaakobuse vennaskonna president Tijs Dorenbosch. See oli väga sügava tähendusega kohtumine, mille tulemusena käisin lõpuks ära ka Santiago de Compostelas, Euroopa kõige märgilisemas palverännukohas. Hollandlased korraldasid seal vennas- konna juubeliürituse koos konverentsi ja jumalateenistusega, kus katedraali kõrge löövi all lükati hooga vihisema ka hiiglaslik viirukipann. Pikast palverän- nutraditsioonist läbi imbunud linnas, keset igas mõõdus seljakotte kandvaid palverändureid, tundsin Jumala lähe- dust rohkem kui kodus. Mõned asjad lihtsalt on kogemuslikud ja neid tahaks ikka ja jälle tunda.

Samasugune on ka igal aastal pärast lõikustänupüha toimuv palverännak Suigu jõel asuva ristimiskoha juurde, mida meie kogudus on kasutanud aastakümneid. Selle vorm on hoopis teine ja palverännaku põhiosa möödub Suigu palvela pinkides. Aga eesmärk

ja igapäevasest rutiinist eraldumise praktika ei erine kristliku palverännaku põhisisust, milleks on eraldumine mõt- teid täitvatest argimuredest, et kuulata Jumala häält ja palvetada. Minu suhe palverännakutega jääb mõnel aastal isegi alla selle miinimumi, mida nõuti juba esimeselt Jumala rahvalt: „Kolm korda aastas peab kogu su meessugu tulema Issanda Jumala palge ette!“ (2Ms 23:17; 34:23–24; 5Ms 16:16), st Jeruusalemma. Lisaks Suigu palveöole oleme pastor Joosep Tammo eestvõttel

vendadega külastanud mõnda kauge- mat palvemaja ka Suurel Reedel, kuid kolmas kord jääb enamasti sõltuma selgest äratundmisest. ■

Kristliku palverännaku põhisisu on eraldumine mõtteid täitvatest argimuredest, et kuulata Jumala häält ja palvetada.

▲ Alduri 60. sünnipäeva puhul tulid Pärnu muuseumi direktorit õnnitlema linnapea ja aselinnapea. Foto: Joosep Tammo

▲ Aldur on kindlalt kohal igaaastasel Pärnu piirkonna meeste palveööl Suigu. Foto: Endel Lohu

TÕELINE ÕNNE JA RÕÖMU
MÕÖDUPUU RISTIINIMESE ELUS
ONGI KÜSIMUS – OLED SA
VALMIS SUREMA?

Õigeaegne hilineja

■ Heldur Kajaste, Oleviste koguduse pastor

Autode tagaküljel võib näha mitmesuguseid kleebiseid. Näiteks „Laps autos“. Aga mis oleks, kui sõidukil oleks selline kleebis – „Valmis surema“? Kas liigitaksime sellise juhi ohutute või hulljulgete või ehk koguni surmapõlglike juhtide hulka?

Ma olen näinud inimesi, kellele elu enam midagi ei tähenda. Aga olen näinud ka neid, kes on valmis surema, kuna nad teavad, mida ja keda nad ees saavad kogema. Valmis surema seepärast, et nende vahekord Jumalaga korras on! Üks selline oli minu armsa abikaasa isa Ado Kaups, kelle surmast möödus sel aastal juba 16 aastat. Ehkki meile tegi muret ja valu tema kannatus, oli tema sisemine rõõm, valmisolek ja rahu Issandas kallim kui miski muu.

Keegi hilines kord ühe perekonna külastamisega. Teda oli oodatud, teda oli igatsetud selle perekonna haige juurde, aga külaline ei tulnud ega tulnud. Lõpuks see, kelle pärast külalist oodati, suri ja maeti maha. Lähedaste lein ja kurbus oli mitmekordne. Läks mööda päev, kaks, kolm... ja siis kostus sõnum, et pikisilmi oodatu on lõpuks saabumas. Üks lähedastest leinajaist, surnu õde Marta ruttas talle vastu. Ja siis kõlasid sõnad: „Issand, kui sina oleksid olnud siin, siis mu vend ei oleks surnud“ (Jh 11:21). Veidi hiljem väljendas täpselt sedasama surnud Laatsaruse teine õde Maarja.

„Issand, oleksid sa siin olnud!“ – Kas pole selle lause sisu meile tuttav? Issand, miks sa viibisid? Issand, kuhu sa jäid? Jeesus, miks sa ei tegutse? Või koguni nii: Issand, miks sa minust ei hooli?

Kuid kas Jeesus siis tõepoolest ei hoolinud? Jeesus teadis, milline on maa, kuhu Laatsarus surma läbi lahkunud oli. Siinpool oli tegemist kuumuse, tolmu, kivide, ohakate, murede, haiguste ja surmaga – sealpool on aga kaugelt palju parem. Jeesus teadis, et üles äratatud Laatsarusel tuleb siinpoolsuses uuesti rinda pista elumuredega ja et kõigele lisaks saab ta kaasa elama ka oma lähedase sõbra Jeesuse ristisurmale.

KAS POLEKS SIIS
PAREM JÄTTA KÕIK NII
NAGU OLI?

Jätta Laatsarus teispoolsusesse – jätta ta ELUMAALE? Ja jutustada inimestele kõigest sellest ilust, rõõmust, rahust ja aust, mis sealpool Laatsaruse osaks saab?

Hilinenud külaline vaatas ringi ja ei näinud ühtegi usujulget ega rahurõõmsat nägu. Vaid pisaraid ja leina.

Siinkohal meenub Piibli paljuütlev salm: „Jeesus nuttis“ (Jh 11:35). Ei, ta ei nutnud mitte seepärast, et Laatsarus surnud oli. Jeesus nuttis seepärast, et Maarja nuttis, et Marta nuttis, et rahvahulk nuttis...

Oled sa kunagi mõelnud, et Kristuse kaastundlikkust saab kogeda just rasketel hetkedel, keset muresid ja leina? Õnne ja rõõmu juures ei ole ju murepisarail kohta. Kristuse kaastundlikkus särab kõige eredamalt valu ja kurbuse taustal! Seesama Issand näeb sinugi valu, leina, üksildust ja mahajäetust. Tema näeb sinu küsimusi ja ka varjatud etteheiteid.

Jeesus ilmutas sel päeval Laatsaruse

haua Jumala au. Just nõnda nagu ta Laatsaruse haigusest kuuldes esmalt oli väljendanud: See on „Jumala austuseks, et selle läbi austataks Jumala Poega“ (Jh 11:4). Laatsarus sai üles äratatud ja Jumal sai austatud.

Ma usun, et Jeesus tahab meist igaühe juures ilmutada oma au. Võib-olla aga tuleb temal selleks ka sind ja mind millestki üles äratada? Ehk sügavast leinast, millest sa vabaneda ei taha, või ehk muredest, mida sa Issandale üle anda ei söanda, või ehk selle ilma paeluvusest, mis ei lase sul rõõmu tunda neist eluasemeist, mida Issand ise on läinud meile valmistama?

Aastaid tagasi istusime Aapo Pukiga Oleviste altarilöövis, kui korraga lendas üle meie pea linnuke. Aapo ütles teda vaadates: „Just nagu palju vabadust, aga ometi nii piiratud!“ Tõepoolest – vahel oleme nagu see varblane, kes võis meie kirikut ju ilmatu suureks ja ilusaks pidada, kuid lennata eelistaks sinitaevas?

Ka meie oleme oma mõttemaailmas, valikuis ja eelistustes küllalt tihti nõndasamuti piiratud. Meile tundub see maailm piisavalt avar ja huvitav ning me unustame, et kusagil on veel palju parem!

Mis meid siinjuures abistaks? Jumala sõna! „Otskui hirv igatseb veeojade järele, nõnda igatseb mu hing sinu juure, Jumal! Mu hing januneb Jumala järele, elava Jumala järele; millal ma tulen ja näen Jumala palet?“ (Ps 42:2–3). „Ometi jään ma ikka sinu juure; sa oled haaranud kinni mu paremast käest. Oma nõuga juhata sa mind ja võtad mind viimaks vastu ausse. Kes

on mul muu taevast kui sina? Sest sinuga koos olles ei meelita mind miski maa peal. Kuigi mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti... Aga minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi; Issanda Jumala peale panen ma oma lootuse..." (Ps 73:23–28). „Kui armsad on sinu hooned, Issand Sebaot! Issanda õuesid igatseb ja ihaldab mu hing; mu süda ja mu ihu hüüavad rõõmsasti elava Jumala poole“ (Ps 84:2–3).

MA OLEN IKKA VEEL AHJUS, JUMAL ON IKKA VEEL KÖÖGIS JA IKKA VEEL KÜPSETAB MIND! Ühte USA äratusjutlustajat – oktoobris 66-aastaseks saavat David Ring'i – teeb eriliseks tema seisund. Nimelt haigus, mille tagajärjel on tal ääretult raske oma liigutusi kontrollida ja arusaadavalt kõnelda. Ometi on see mees osutunud väga edukaks Jumala sõna vahendajaks.

Ühel aastatetagusel videosalvestusel astub ta vaevaliselt esile ja ütleb: „Milline saab olema taevast? Ma ei tea teie kohta, aga kui ma mõtlen taevast, olen põnevil. Minu isa on olnud Jeesusega 34 ja ema 30 aastat ning ühel päeval oleme kõik koos. Ärge tundke mulle kaasa, sest kõik muutub suurel hommikul. Kui ma taevasse saan, on mul täiesti uus ihu. Ma ei lonka enam ja ma ei räägi enam kentsakalt, aga ma hakkam käima ja rääkima... nagu Jeesus. Kui mu seisund ei meeldi teile, siis oodake pisut... ma olen ikka veel ahjus ja Jumal on ikka veel köögis ning Jumal ikka veel küpsetab mind. Kui ma olen valmis saanud, siis tõmbab Jumal mind ahjust välja ja ütleb: „Hästi tehtud (ingl 'läbi küpsetatud'), sa hea ja ustav sulane!“ ... Kui ma mõtlen taevast, kus ma saan uue ihu, kus ma näen oma isa ja ema, kus ma võin ise oma kingapaelad kokku siduda ja särginööbid kinni panna – oo, milline auline päev saab see olema!“

Ära arva, et nõnda mõtleavad vaid haiged või need, kes oma eluga enam hakkama ei saa. Ei, seda tunnevad kõik, kes on koos Jeesusega kogunud tervast Elumaad, mis on kaugelt võimsam kui sinne piiratus! Selline kogemus aitab meil olla Jumala laps, kes oskab olla rõõmus ja tänulik kõige eest ka siin

maal, kuid on samas valmis surma läbi astuma igavesele kodumaale.

TÕELINE ÕNNE JA RÕÖMU MÕÕDUPUU

Ristiinimese elus on tõelise õnne ja rõõmu mõõdupuuks küsimus: „Oled sa valmis surema?“ Kui oled valmis, võid sa nii sellest kui tulevases elust tõeliselt rõõmu tunda.

Jeesuse poolt kord üles äratatud Laatsarus ei kõnni tänapäeval enam maa peal. Me ei tea küll, kes nende peres kelle mattis, kas õed venna uuesti või oli venna kord õdesid matta; aga tõde on see, et surmatund tuli kõigile kolmele. Laatsaruse õed nägid siis ise, millisest paigast tuli nende vennal toorkord siia maailma tagasi pöörduda...

Ülesäratatud maa peal kogevad surma uuesti. Ülesäratatud taevast aga mitte kunagi enam! Olgu see meie kinnitus ja julgustus!

Palju on neid, kes siit maailmast tõelisele Elumaale on jõudnud. Me mälestame neid rahu ja lootusega. Sest tõepoolest – on's meil siis vaja nutta, kui me teame, et hõiskamine saabub hommikul niikuinii?! „... õhtul jääb nutt varaks, kuid hommikul on hõiskamine“ (Ps 30:6).

Jah, Laatsaruse õed ja kogu leinajate hulk nägid, et Jeesus oli Laatsaruse

puhul hiljaks jäänud. Nende lootus oli lõppenud. Ometi tõestas Issand, et tema on alati õigeaegne.

Seepärast – kui Jeesus ka tundub teinekord minu või sinu elus hiljaks jäävat – pea alati meeles, et vaatamata kõigele, mida meie tunneme või soovime, on Issand Jeesus alati õigeaegne! Tema eesmärk on ilmutada meile mitte meie siinset heaolu, vaid Jumala au! Just taeva au tuleb meile meelde, et selles maailmas elades oleme siiski veel nõnda piiratud... Jeesus ise aga juhatab sellest piiramisrõngast välja: „Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu“ (Jh 14:6).

Seesama õigeaegselt hilinevad Jeesus ütleb: „Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, see ei sure alati. Kas sa usud seda?“ (Jh 11:25–26). Aamen. ■

ÜLESÄRATATUD MAA PEAL KOGEVAD SURMA UUESTI. ÜLESÄRATATUD TAEVAST AGA MITTE KUNAGI ENAM!

▲ Iga tühi rist surnuaial kuulutab, et Kristuse järgijad äratakse üles. Foto: Heldur Kajaste

▼ Paljud erilised sõbrused saavad alguse just PP festivalilt. Foto: Grete Mägi.

PP19 tõi Viljandisse 750 noort inimest

■ Tuuli Kams, PP projektijuht

Eesti suurim kristlik noortefestival PP (Piiblipäevad) „Minu inimesed“ toimus 20.–22. septembril Viljandi baptistikoguduses. Seekord olid keskmes küsimused, mis tekitavad, kui püüame mõista Jumala armastust ja armastada inimesi enda ümber.

Päevad olid vaheldusrikkad ja põnevad. Kõigi sessioonide lähtekohaks oli Jeesuse tähendamissõna kadunud pojast (Lk 17:11–32). Selle põhjal avati paljudis teemasid: minu isa, minu seltskond, minu võimalus, minu andetus, minu elu armastus, minu inspiratsioon, minu rahvas. Kahe „Minu inimeste lood“ sessiooni alguses kuulsid noored omaealiste tunnistusi. Sellele järgnes grupiaeg, kus kõik said väljendada oma mõtteid äsja kuuldu kohta ja rääkida grupijuhi juhendamisel teemadest, mis on nende jaoks tähtsad. Grupiaeg sai noortelt palju positiivset tagasisidet.

Järgnevalt saame lugeda Hele-Mai Mängeli tunnistust.

Tere, armas noor ja hingelt noor! Mul on tohutult hea meel, et mind on palutud täna siin oma tunnistust jagada. Täpselt eile, aasta tagasi, olin oma kalli sõbranna Helisega Port Noblessneris PP 40 sügise avaõhtul, kus laususin esimest korda oma sõnadega, et Jeesus on minu Päästja ja kuningas. Ma võtsin Jeesuse enda ellu vastu ja saan nüüd öelda, et see on olnud tõepoolest minu elu parim otsus!

Kui meie elus on taolised verstapostid, on hea mõelda möödunud ajale.

Selleks poleks vist ilusamat hetke kui aasta hiljem taas PP festivali laval. Alates tollest hetkest Port Noblessneris nimetasin ennast suure rõõmuga kristlaseks. Viimane aasta on olnud erakordne. Ma olen õppinud tundma Jumalat ja tema tegutsemisviise, saanud kogeda tema üleloomulikku armastust, kuid läinud läbi ka mitmetest õppetundidest ja noomimistest. Selleks et kõik, mis ma teen, austaks Jeesuse nime.

Võin kinnitada, et mu elu on täielikult muutunud. Mul pole olnud kunagi varem tervemaid sõprussuhteid kui nüüd, kus olen ümbritsetud paljudest toredatest inimestest meie armsas 3D koguduses. Paar kuud peale Jeesuse oma ellu vastuvõtmist sain ma ristitud samas koguduses, oma inimeste keskel. Jumal on teinud mu elus ebamaiseid asju. Seda kõike sõnadesse panna on raske, sest Jumala vägi on hoomamatu.

Ainult seitse kuud pärast seda, kui ma PP festivalil kristlaseks sain, andis ta mulle võimaluse teenida kaasa sel aastal PP festivali korraldusmeeskonnas sponsorlustiimi juhina. See on osutunud küll aasta suurimaks väljakutseks, aga samal ajal ka suurimaks õnnistuseks. Minnes ajas natuke tagasi, ei pidanud kõik alguses üldse nii minema. Sponsorlustiimil oli aasta alguses juht tegelikult juba olemas ja ma ei osanud isegi mõelda, et võiksin festivalil kuidagi kaasa teenida. Ühel hetkel aga, umbes aprilli keskpaigas, tekkis mul ootamatu soov koguduses rohkem kaasa teenida. Sõbrad tegid nalja, et Jumalale meeldib tavaliselt niisugustele palvetele

v ä g a ruttu vastata. Mõni aeg hiljem istusin oma armsa sõbranna Meriliniga Tallinnas Living Room'i kohvikus. Ühel hetkel jagas ta mulle, et tal on järsku kasvanud kohustused nii üle pea, et ei tea, kuidas ta need kõik ära teha jõuab. Nende hulgas PP sponsorlustiimi juhtimine. Ma ei tea, kuidas Jumal teile väljakutseid esitab, aga tol hetkel näitas Jumal näpuga olukorrale ja ütles, et ma teeksin Merilinile ettepaneku see kohustus enda peale võtta. Ma ei olnud kunagi varem sellisel kujul ja nii suures mastaabis tiimi juhtinud, veel väiksem oli minu kogemus sponsorite leidmisel. Aga juba aprilli lõpus kirjutasin esimest korda festivali peakorraldajale Tuulile kirja. Edasi oli asi selge – nüüd vastutasin ma PP festivali sponsorlustiimi eest. Minu ärevus oli algul tohutu, aga sealjuures ka põnevus, sest ma ei suutnud uskuda, olin ju olnud kristlane ainult natuke rohkem kui pool aastat. Jumal tahtis mind kasutada eriti sellepärast, et kogu oma teadliku elu olen tegelenud ainult kunsti ja muusikaga. Ärevus kasvas aga veelgi juulikuus, kui hakkasin tundma, et see amps on justkui liiga suur ja ma ei jõua sellest läbi närida ega ole piisav, et inimesi juhtida. Ma ei saanud siis veel aru, et tegelikult oli asi hoopis selles, et mind hakkasid kimbutama valusad mälestused gümnaasiumi ajast. 11. klassis olin ma õpilasesinduse president ja juhtisin samuti tegelikult ühte väga suurt noortetiimi. Terve 11. õppeaasta on aga jätnud minusse sügava haava, sest asjad ei läinud üldse nii, nagu ma oleksin

võib-olla ise soovinud. Me pidime korraldama suurt kevadballi, aga paljud asjad läksid korraldusliku poole pealt halvasti. Liiga palju oli meeskonnasest petmist, valetamist ja ässitamist. Minuga käituti halvasti, enda kohustused jäeti täitmata ja kõige tulemus oli suur läbikukkumine. Tol hetkel näis juhtunu mulle lausa katastroofina, sest see laastas tõsiselt nii minu füüsilist kui ka vaimset tervist. Kui kõik läbi sai, olin kindel, et ei juhi kunagi enam ühtegi tiimi, sest ma ei ole selleks piisavalt kompetentne. Tulemused olid ju näha.

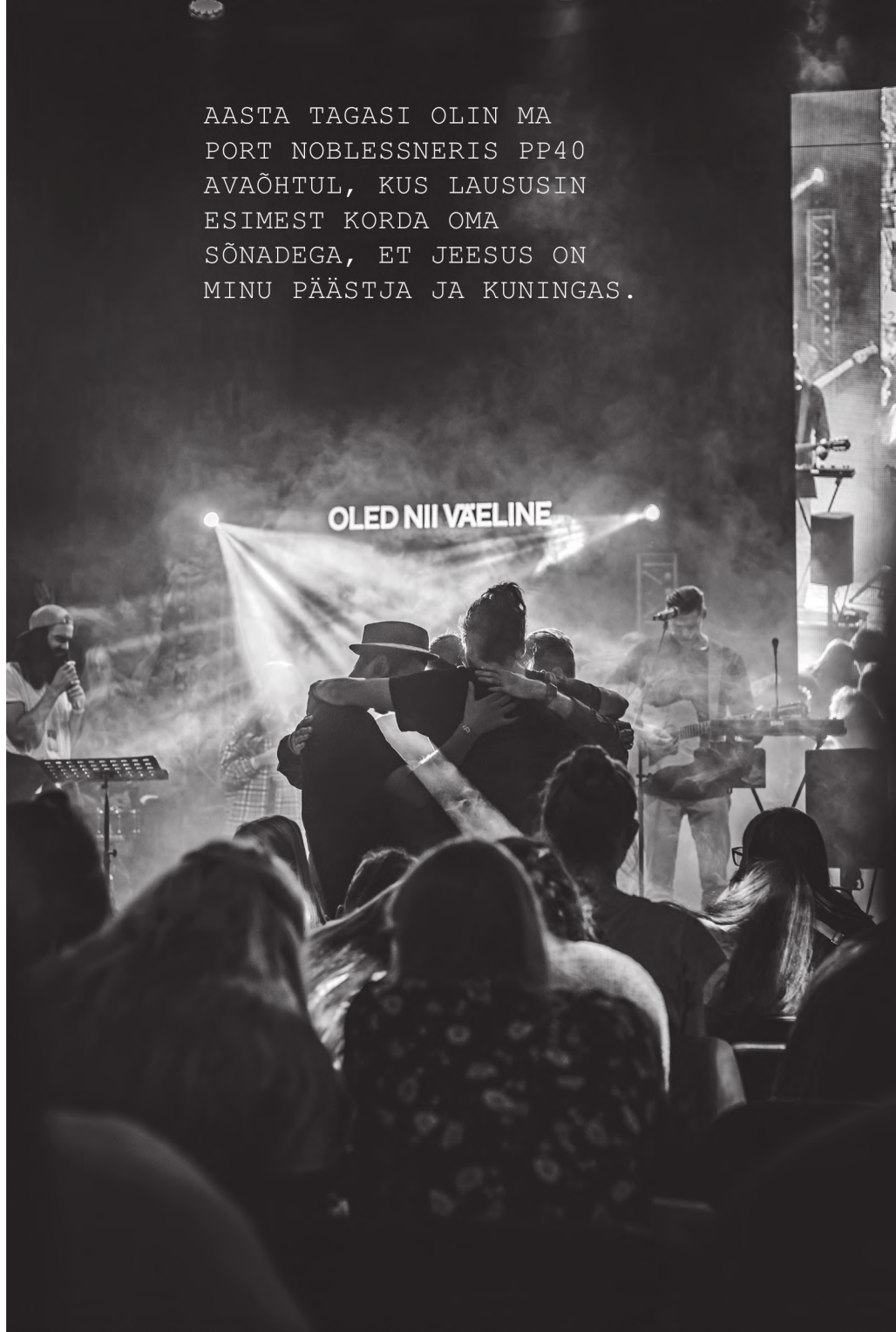
Täna olen ma olukorras, kus Jumal on pööranud kõik ümber. Ma olen viis kuud saanud juhtida imelist tiimi niimoodi, et Jumal on kustutanud igasuguse hirmu ja häbi ning kahtluse olla juhiks teistele inimestele. Ma arvasin, et minu koht on ainult klaveri, kitarr ja mikrofoni taga, aga Jumal on näidanud mulle, et see ei ole üldse nii.

Armas noor, esiteks võib sinus peidus olla palju rohkem, kui sa arvad. Lihtsalt palu Jumalat ja kuula teda, et ta võiks sulle seda näidata. Teiseks, Jumalaga ei ole mitte ükski halb kogemus ja läbikukkumine ületamatu, sest ta saab kõik ümber pöörata, suuremalt ning ilusamalt, kui sa võib-olla täna oskad ette kujutada.

Julgustan sind kodugrupis teistele oma lugusid jagama. Oma läbikukkumistest, kus Jumal on sind juba aidanud, või kui sa igatsed vabanemist. Ma usun kindlasti, et PP festival on koht, kus see saab toimuda!

Oli märgiline, et kolme päeva jooksul sai festivalist osa ligi 750 inimest ja veelgi rohkem oli neid kaasas teleülenduse vahendusel. Pildiraadio statistika põhjal viibis ligi 1800 vastuvõtjat sellel lainepikkusel. Kõik on jätkuvalt järelkuulata-vaadatav. Need on suured arvud ja oleme rõõmsad, et huvi PP festivali vastu nii suur on.

Pühapäeval toimus festivalil suur palvus, millega Pildiraadio vahendusel liitus üle Eesti 20 koguduse jumalateenistustel rohkem kui 600 inimest. Ühispalves viidi Jumala ette meie inimesed, maa ja rahvas, valitsus, vallad, kodud ja koolid ning noorte poolt eelnevatel päevadel saadetud arvukad palvesoovid. Julgustame sind, armas Teekäija lugeja, palvetama jätkuvalt nende noorte eest, kes – lootuses näha oma elus

AASTA TAGASI OLIN MA PORT NOBLESSNERIS PP40 AVAÕHTUL, KUS LAUSUSIN ESIMEST KORDA OMA SÕNADEGA, ET JEESUS ON MINU PÄÄSTJA JA KUNINGAS.

▲ Väikegruppides oli aeg, kus sai üksteist lähemalt tundma õppida ja üksteise eest palvetada. Foto: Blanche Siirak.

vaimulikku läbimurret – esitasid meile oma igatsused.

PP2019 oli innukas, sütitav ja samas ka väga julgustav aeg. Imeline oli näha, kuidas Jumal tegi noorte eludes nende kolme päeva jooksul vägevaid asju. Meie meeskonna igatsuseks oli ja on, et kõik eriline, mis noorte eludes festivali ajal toimus, kannaks vilja ja Jumal oleks iga päev meie juures sama kogetav kui PP ajal. ■

KOLME PÄEVA JOOKSUL SAI FESTIVALIST OSA LIGI 750 INIMEST JA VEELGI ROHKEM OLID NEID KAASAS PILDIRAADIO VAHENDUSEL.

Piiblipäevade muusikaline osa jõudis ka kõige pisemateni. Foto: Eneken Põdra

Kristlik noortefestival „Minu inimesed” 41. piiblipäevad

Viljandi baptistikirikus
20.–22. septembril

▲ Noored kiitsid Jumalat kõigest väest – kaasa olid haaratud hing ja ihu. Foto: Andreas Preisfreund

▲ Victoria Saard oli festivali päevajuhiks juba teist aastat järjest. Foto: Hans Heiki Metsamaa

◀ Viljandi pastor Allan Helde jäädvustas hetki, mida talletatakse kodukoguduse kroonikas. Foto: Grete Mägi

◀ Teise päeva õhtusel eestpalveteenistusel kõnetas Jumal paljusid. Foto: Blanche Siirak

▶ „Ka siis, kui kümme tuhat minu ümber langeb, Sa oled minuga ja mina sinuga“ sõnade autor Joonas Alvre. Enamik käesoleva aasta ülistuslaule kirjutas bänd ise. Foto: Blanche Siirak

▶ Ülistus oli Piiblipäevadel väga tähtsal kohal. Foto: Andere Iva

◀ „Käbi ei kuku kännust kaugele“. Foto: Eneken Põdra

Usklike tähtsad asjad toimuvad skaalal *mina – Jumal – teised inimesed*, kõik muu on vähetahtis.

Usust ja kliimamuutusest

■ Helle Liht, Kohila baptistikogudus

Kliimamuutusest räägitakse viimasel ajal aina sagedamini. Isegi meil siin Eestis, kus umbes pool maa pindalast on kaetud metsaga, magevett jätkub seni kõigile ja õhupuhtus kvalifitseerub maailma parimate hulka. Aga ÜRO viimane kliimamuutuste aruanne paneb muretsema meidki, keda maailma räsi- vad üleujutused, põuad, taime- ja loomaliikide väljasuremine ning viljakate alade kõrbestumine pole tegelikult veel puudutanud. Tasapisi hakkab meieni jõudma teadmine, et oleme ülejäänud maailmaga samas paadis.

Eestimaalase juured on mullas

Nii arutlesimegi mõni aeg tagasi sõpradega lõunalauas istudes kliimamuutuste üle. Jututeema jõudis ka selleni, kuidas seostub meie usk füüsilise maailmaga. Kõigil oli jagada mõni lugu või kogemus, kuidas Jumala kõnetus on temani jõudnud looduse kaudu, olgu see siis matkarajal sipelgapesa uurides, tormise mere ääres näolt soolakaid piis-

ku pühkides või koduaias sõrmi kevadisse mulda pistes ja seemnetele auke uuristades.

Meil ei olnud mingit raskust mõista ega sõnastada seoseid Jumala ja füüsilise maailma vahel – on ju Jumal selle kõige Looja.

Ühelt poolt ehk sellepärast, et eestlaste identiteet on otsapidi kinnitunud maa, metsa ja mere külge. Meie esivanemad harisid põldu ja kündsid merd. Nad sõltusid vihmast, tuulest ja päikesest, maa viljakusest ja mere andidest. See tunnetus on meile ilmselt geenidega edasi antud. Isegi täna, mil üle kolmandiku meie rahvast on koon- dunud linnadesse, toimetame ikka *valdurmikitalikult*, nutitelefoni ühes ja seenenuga teises käes. Loodustunnetus on osa eestlaseks olemisest.

Piibli Jumal on Looja

Teiselt poolt märkame keskkonna ja teoloogia seoseid sellepärast, et Jumal on meie kristlikus traditsioonis Looja

Jumal. Kristlastena oleme veendunud, et Jumal on universumi autor ja et tema hool väljendub muu hulgas ka selles, et ta laseb oma päikest tõusta ja vihma sadada kõigi üle. Siin Eestis on mõlemad. Ja senini parasjagu.

Kõik oleks nagu hästi. Aga kui vaadata kristlike koguduste aktiivsust kliimamuutuste teemal kaasaraa- kumisel või tegutsemisel selle nimel, et maakera palavik kontrolli alla saada, tõuseb kipitus kurku. Olgugi loodus- tunnetus osa meie nii rahvuslikust kui pealtnäha ka kristlikust identiteedist, ei paista kusagilt, et me kriisi tõsidust tunnetaksime ja selle lahendamisele proportsionaalselt aega, raha ja energiat pühendaksime.

ÜRO kliimaraporti häirekell

ÜRO viimase paljukõneldud kliimara- porti andmetel peaksime järgmise 12 aasta jooksul muutma kogu inimkonna käitumismustreid, et hoida maailma keskmise temperatuuri tõusu 1,5 kraadi piires. Praeguses stiilis ja tempos edasi elades on aga prognoositav tõus 3 kraadi ja sellega kaasnevad muutu- sed on kogu planeedi jaoks hukutava loomuga.

Et ÜRO seatud eesmärki saavutada, on vaja riikide, ettevõtete, koda- nikuühiskonna ja sealhulgas kindlasti ka kristlike koguduste panust. Peaks ju meie motivatsioon – hoida ja jät- kusuutlikult kasutada Jumala loodut – olema suuremgi kui sekulaarsel ühis- konnal. Aga kas on? Ja mida teha sel- leks, et motivatsioon tekiks ja kasvaks?

Üks minu sõpradest lõunalaua üm- ber pakkus, et kui loodu(s)hoid saaks oluliseks meie usu jaoks, küll siis oleks ka tegusid näha. Aga niikaua, kui see füüsiline maailm on vaid dekoratsioon inimkonna draama lavalaudadel, ei seostu meil sellega ükski kateoori- line imperatiiv. Tähtsad asjad toimuvad skaalal *mina – Jumal – teised inimesed*, kõik muu on vähetahtis.

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU
WWW.EKN.EE

**LOODU(S)
HOIU
NÄDAL**
6.-13. OKTOOBER

Ole Loojale tänulik loodu eest:
– tarbi vähem
– viibi rohkem looduses
– veeda üks päev ekraanivabalt

Tõepoolest, kui vaatame meie koguduste jumalateenistusi (siinkohal räägin ainult vabakirikliku traditsiooni jumalateenistustest, teiste konfessioonide osas ei tihka sõna võtta), siis oluliste teemadena on vaatluse all suhe Jumalaga, suhted kaasinimestega, kõlbluse küsimused, koguduslik ja isiklik evangeelne aktiivsus ja veel üht-teist. Need lähevad meile korda ja nendega tegeleme süstemaatiliselt – jutlustes, piibliseletustes, palvetes ja lauludes. Julgen väita, et loodu(s)hoid praegu tähtsate teemade ringi ei mahu.

Varakristlased võtsid üle juutluse austuse Looja ja looduse ees

Aga kuidas olid lood varakristlastega? Kindlasti ei olnud tollal loodu(s)hoid päevakorras tänapäevasel kujul, küll aga oli loodul väga oluline koht varakristlikes usulistes töekspidamistes. Ilmselt rõhutati loodu ja Looja suhteid eriti sellepärast, et kristluse algaastatel pidi noor traditsioon kaitsma oma usku ümbritseva maailma paganlike ideede sissetungi eest. Dualism (mateeria on halb, vaim on hea) ja eskapism (põgenemine ebaolulisest, ebaameeldivast ja isegi ohtlikust reaalsusest) olid neist ehk levinumad. Seetõttu oli tervikliku elu- ja usukäsitluse kujundamine ja hoidmine ülioluline.

Nicholas Thomas Wright, Uue Testamendi professor ja anglikaani piiskop, argumenteerib oma raamatus „Creation, Power and Truth“ („Loodu, võim ja tõde“, 2013), et varakristlaste terviklik elu- ja usukäsitlus rajanes juutlikule õpetusele loomisest ja lunastusest. Juudid teenisid Looja Jumalat. Nende jumalateenistuste teoloogiline keel põimis kokku Jumala töö Looja, Alalhoidja, Päästja ja Lunastajana – kõik see oli põhjus tänuks ja kiituseks. Näitena tasuks siinkohal lugeda Psalme 8; 19; 24; 95; 104.

Juutlikus mõtteruumis kuulusid loomine ja lunastus lahutamatu kokku. Kogu loodu vajas pärast pattulangust lunastust, sest inimese isekuse ja ahnuse tõttu kannatas ka kogu ülejäänud loodu. Samasugune arusaam kandus edasi ka varakristlikku teoloogiasse. Polnud kahtlustki, et Jumala suur eesmärk on lunastada kogu loodu, mitte ainult inimene, või veel vähem – ainult inimese hing (vrd Rm 8:18–23). See oleks olnud ilmselge kohandumi-

ne paganliku dualistliku mõtteviisiga, millest tuli hoiduda. Jumal on kogu loodu omanik ja peremees ning tema lunastustöö viib lõplikule eesmärgile selle, mis sai alguse loomises.

Viitab ju sellisele terviklikule nägemusele ka palve, mille Jeesus õpetas jüngritele: „Sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal!“ (Mt 6:10). Jumala riik ei ole ainult taevane vaimne reaalsus, vaid see teostub maa peal samamoodi nagu taevaski. Selle pärast pidid jüngrid palvetama ja selle nimel pidid nad tegutsema, olles Jumala kaastöölised tema suures lunastusplaanis, millesse on haaratud kogu loodu.

Loomislugu ei kuulu ainult pühapäevakoolitundi

Eesti evangelikaalsel maastikul paistab loomislugu aga jäävat pühapäevakoolitundidesse. See on kena jutt, mida rääkida lastele kirjeldamiseks, kuidas kõik alguse sai. Ja sinna see jääb. See „päris“ lugu, mille juurde me ikka ja jälle oma jumalateenistustel tagasi tuleme ja mille kaudu me inimese elu defineerime, algab pattulangusest. See on tõeline lähtepunkt. Alates paradiisiaias juhitud jälgime inimese lugu Jumala ja kaasinimestega. Esmalt Iisraeli rahva loos, seejärel esimestes kristlikes kogudustes ning Piibli kaante vahelt välja ulatudes ka kirikuloos ja tänasel värviküllasel kristlikul maastikul. Pattulangus hõivab keske koha, see juhatab sisse inimkonna draama, millega oleme kimpus tänini.

Keskendumine hingede päästmisele

Probleem on selles, et kui „päris“ lugu algab inimese pattulangusest, on suur oht tõlgendada Jumala lunastustöödki inimkeskselt ja ainult inimese jaoks, kusjuures dualistliku ilmavaate kohaselt väärib lunastamist õigupoolest ainult inimese hing. Loomislugu minetab oma teoloogilise tähenduse ja seega ka tähtsuse meie usu jaoks. See on konks, mille evangelikaalne teoloogia on märkamatu alla neelanud ja millest lahti rabeleda ei olegi nii kerge. Koguduslikus kontekstis väljendub see ehk kõige selgemini keskendumises hingede päästmisele, kusjuures tähelepanuta jäävad prohetlikud tekstid ihude ülesäratamisest (1Kr 15) ning uuest taevast ja uuest

maast (nt Js 66:22; Ilm 21). Piibellik nägemus kogu loodu lunastamisest on kahanenud hingede põgenemiseks hukkuvalt maalt.

Polegi siis imestada, et kliimamuutusega seotud väljakutsed jätavad evangelikaalsete koguduste rahva suhteliselt ükskõikseks. Igavikulises perspektiivis ei ole meie usulistel töekspidamistel sellega suurt pistmist. Kuigi täna oleme palju teadlikumad sellest, et olles osa tervet maailma ühendavast ökosüsteemist, mõjutavad ajalikus perspektiivis meie tarbimisharjumused ka Vaikse ookeani saarte elanikke, jääb see seos ikkagi kaugeks ja abstraktseks. Kuskiil maakera kuklapoolel upuvad saarekesed ja nende koduta jäänud asukad ei tohiks olla meie probleem – ligimene peab ju ikka veidi ligemal olema.

Koguduse jumalateenistusse kuulub terve Pühakiri

Nii seisamegi silmitsi paradoksiga. Kristlastena peaks meil olema topeltmotivatsioon tõkestada kliimasoojenemist – eestlaslik loodustunnetus ja kristlik jumalatunnetus – aga täna on paraku sekulaarne ühiskond selles osas teenäitaja rollis.

Ehk ei ole kõik veel kadunud. Kui loomislugu oma teoloogilises rikkuses ning süvenemine Pühakirja loodut käsitlevatesse tekstidesse leiavad tee meie koguduste jumalateenistustesse, piiblitundidesse, lauludesse ja palvetesse, võib olukord pöörduda. Sellest tulekski minu arvates alustada, sest koguduse jumalateenistuse kontekstis on alati mõtestatud olulisi väärtusi usu jaoks. Küll siis järgnevad ka teod. ■

Artikkel ilmus esmakordselt: Kirik & Teoloogia, 12.07.2019.

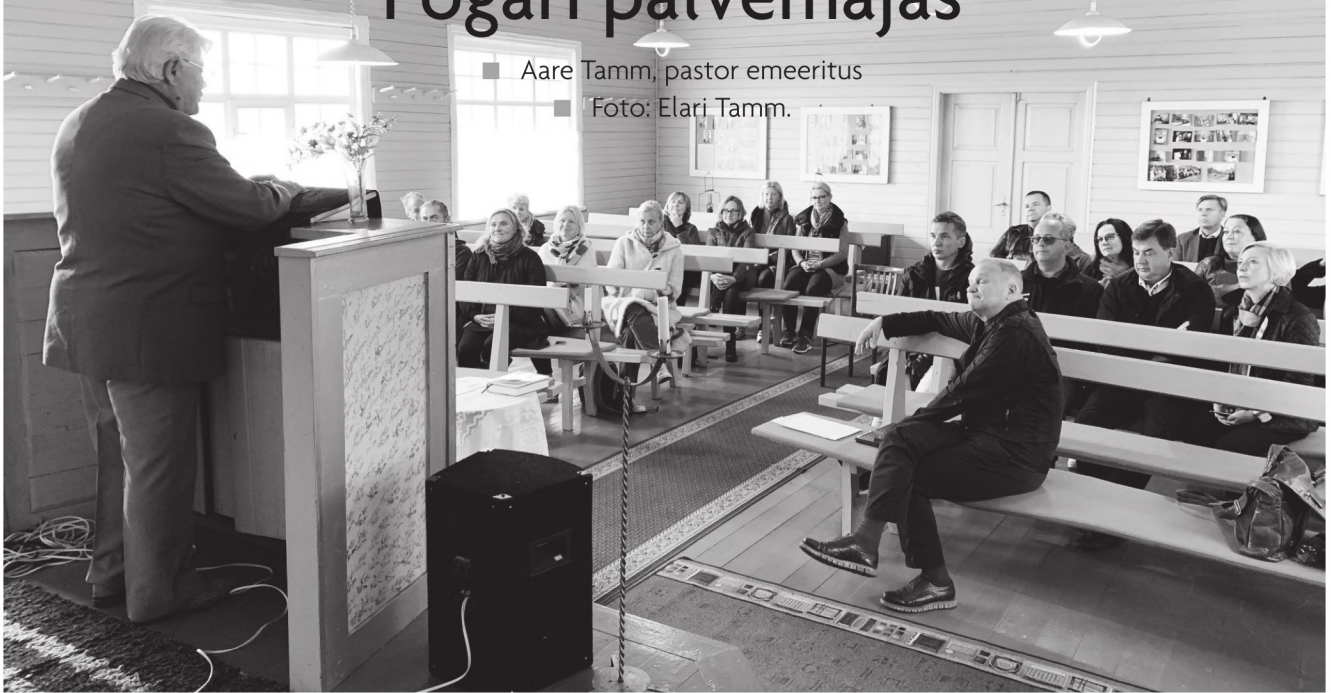
▲ Tulekahju häirekell ei jäta kedagi ükskõikseks, kuid looduse vaikselt alanud ohkeid pole veel igaühe kõrvad tähele pannud.

Suurpõgenemise mälestamine Põgari palvemajas

■ Aare Tamm, pastor emeeritus

■ Foto: Elari Tamm.

Septembris möödus 75 aastat eestlaste suurpõgenemisest läände. Laupäeval, 21. septembril peeti Põgari (Mäevalla) palvemajas, kus toona toimus Otto Tiefi valitsuse viimane nõupidamine, Eesti Vabariigi valitsuse väljasõiduistung. Lugupeetud seltskonnale Tallinnast oli kutsutud kõnelema ajaloolane Külle Arjakas. Palvemaja esine oli masinaid ja palvela rahvast täis.

Tänasin kokkutulnuid Juhan Liivi mõttetega: „Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta“. Lugesin oma sõnumi aluseks 2Kn 7:7, kus Süüria väed põgenesid nii, et kõik jäi maha. Kuid meie põgenejad ei päästnud üksnes oma hinge, vaid võtsid südames kaasa kodumaa vabastamise tule. Nad palvetasid Eesti riigi taastamise eest ja võitlesid võõrsil – nii nagu oskasid. Nende teeneid meie taasiseseisvumisel tuleb väärikalt hinnata.

Tõstasin ka küsimuse: miks Jumal seda meie rahvale lubas? Jumal saatis aegsasti hoiatajaid. Tuletasin meelde Karl Reitsi ja tema karmi hoiatust: parandage meelt, sest rasked ajad tulevad! Paluge Jumala kaitset! Auväärset kuulutajat loobiti turul sellega, mis kätte juhtus. President Konstantin Päts käskis tal köögis köht täis süüa, et ehk on mees näljast segane, aga sõjavägede ülemjuhataja Johan Laidonär lasi ta kumminuiaga välja ajada. Nii vähe hoolis eesti rahvas Jumala hoiatustest. Sellel olid omad tagajärjed.

Sama sõnum on väga ajakohane meile kõigile: „Parandage meelt, sest taevariik on lähedal!“ (Mt 4:17). Siis ei pea enam keegi tundma hirmu ega põgenema, sest taevariik ootab. Seal pole hirmu, seal valitseb arm. ■

Jumala armastamise mitu viisi

Jumalat armastavad erinevad inimesed:

- **looduslapsed** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad on vabas õhus;
- **meelelised inimesed** armastavad Jumalat kõige paremini, kui kõik nende meeled on kaasatud;
- **traditsionalistid** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad saavad tikkida rituaalseid riideid ja sümboliteid;
- **askeetid** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad on üksildases paigas ja lihtsuses;
- **aktivistid** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad võitlevad ebaõigluse ja kurja vastu;
- **hoolitsejad** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad teenivad neid, kes on valudes;
- **entusiastid** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad kogevad ülistust;
- **mõtisklevad** kloostrielanikud armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad austavad Jumalat ja mediteerivad;
- **intellektuaalid** armastavad Jumalat kõige paremini, kui nad...

Keegi pole veel koostanud eksimatut väli- ega sisemäärajat, kes on kes. Küllap on meis kõigis mingi protsent mitmetest tunnustest. Ilmselt pole üks omadus teisest parem ega ka halvem. Kõik on ju positiivsed parameetrid! Piibel tunnistab, et Jumal on oma sõna kuulutajaiks kutsunud karjaseid, kuningaid, kalureid, tolliametnikke jne. Põhiküsimus on: Kas mina olen need valdkonnad endas Jumalale avanud? TK

Misjonikonverents Oleviste kirikus

■ Jaan Bärenson, Oleviste kogudus

*Ma meenutan Issanda tegusid,
ma tuletan meelde su imesid muistsest ajast
ja ma uurin kõiki su töid
ning mõlgutan mõttes su suuri tegusid.
Jumal, su tee on pühaduses (Ps 77:12–14a).*

Oleviste koguduse 69. aastapäeva eel meenutati kiriku Maarja kabelis sündmusi, mis üle 50 aasta tagasi viisid vaimuliku aktiivsuse tõusule ja mille vilju me maitseme veel täna.

Misjonipäevalistele ütles tere tulemast vanempastor Siim Teekel, vaimulikku sõnumit jagas eelmine vanempastor Rein Uuemõis. Tervitas ka Soome parlamendi liige Antero Laukkanen.

Ajaloolane Jaan Bärenson esitas lühiülevaate vaimulikest ärkamistest Oleviste kirikus läbi sajandite. Rait Tõnnori ettekanne oli Effataa äratusliikumisest ja selle mõjust Oleviste koguduse vaimulaadile. EMK pastor emeeritus Toomas Pajusoo ettekande teemaks oli 1968. aastal Jaanus Kärneri juhtimisel alustanud ansambel Sela. Väliskülaliste Rauli Lehtoneni (Rootsi), pastor Sergei Maneljuki (Ukraina), evangelist Aino Yli-Vainio, misjonidirektor Niilo Närhi ja pastor Martti Kallionpää (Soome) sõnavõttudes helisesid tänulikkus mineviku õnnistuste eest ja usk, et Jumal tahab veel tulevikuski Eestimaale ärkamist saata. Selleks tuleb ka meil olla Issanda käes kasutatavad. ■

Nobeli rahupreemia pälvis Etioopia evangeelne peaminister

Tänavu Nobeli rahupreemia pälvinud Etioopia peaminister Abiy Ahmed on vähem kui kahe aastaga saavutanud varem võimatuks peetud rahuleppe Eritreaga ning algatanud olulisi reforme riigis, kus seni valitseti autoritaarselt.

43-aastane Aafrika noorim riigijuht Ahmed on aidanud lepitada Etioopia ortodoksi kiriku kaht haru ning varem parlamendi liikmena lahendanud kristlaste ja moslemite religioosseid konflikte. Moslemist isa ja ortodoksist emaga kasvanud protestantlik nelipühilane Ahmed ütles pärast peaministriks saamist: „Meie riiki on õnnistatud suure jõukusega, kuid siin on suur nälj armastuse järele.“

Tema usku peetakse tema rahupüüdluste peamiseks allikaks. BBC News märkis: „Oma nägemust kuulutades meenutab ta äratusjutlustajat. Temas on sarnane energia, kirk ja kindlus.“ Institute for Christianity and the Common Good juht Andrew DeCourt on öelnud: „Nelipühilaste saladus on usus, et miski pole võimatu.“

Christianity Today

◀ 14. september 2019
Olevistes: (vasakult) Rauli Lehtonen, Jaan Bärenson, Sergei Maneljuk, Aino Yli-Vainio, Ülo Niinemägi, Martti Kallionpää, Siim Teekel. Foto: Heldur Kajaste

▲ Misjonipäeva lõpetas kontsertjumaleenistus juba 51 aastat tegutsenud gospelansambel Sela osalusel. Foto: Jaan Bärenson

► Taavet laulab: „... ära unusta ainsatki tema heategul!“ (Ps 103:2). Et vendluse taskukalendri formaat on aastakümneid sama, siis on lihtne meenutada läbikäidud tee verstaoste ja seada järgmisi sihte.

Teekäija jõuluajakiri 2019

Jõuluajakiri saabub 3. advendiks. Teekäija erinumbrisse on kogutud jõulujutt, -jutlus, -laul, -luulet, -retsepte, -tervitusi. Sõnumeid ja kogemusi jagavad jõulusid pühitsevad inimesed, kirjutatakse kirkastavatest heategemistest, lastest ja Jeesuse siia maailma sündimise tähendusest. Kristlikku rõõmusõnumit kandev värivitrükis sobib jõululingiks nii vanale kui uuele sõbrale.

Jõulunumbri (lisa)tellimused palume vormistada 6. detsembriks pangaülekanega: Eesti EKB Koguduste Liit, EE732200001120064572 (selgitusse: oma nimi, aadress, jõulunumber, tellimuste arv).

Hinnad:

üksiknumber 5.00 eurot
üle 10 lisatellimuse 4.00 eurot/tk
Tellimus jõustub peale ülekande laekumist.

Kalender 2020

Seminari taasavamise 30. aastapäevaks ja Tallinna ruumide sissepühitsemiseks 14. novembril valmib EKB Liidu Kalender 2020.

See praktiline taskuraamat juhatab oma kasutajaid igal päeval ühiselt Piiblit lugema. Tähtsaamatu raudvaraks on kirikuaasta ja riiklikud pühad ning osa meie rahvakalendrist; kokku on koondatud vendluse ühisürituste toimumisajad ja -kohad.

Lisades on koguduste andmed: pastorid/kontaktisikud, aadressid, sidekanalid, pühapäevaste jumalateenistuste ajad, pangakontaktid, aastapäevad ning palve- ja osadusvõrgustiku partnerkogudused. Sealt leiame ka Liidu tööharude ja koostööpartnerite esmase info.

Osa kalendri sisust – Liidu sündmused, koguduste aastapäevad ja igapäevased piibliteksid – on loetavad ka aadressil: kalender.kogudused.ee. Päeva kirjakohtad ja nädalateemad on lehel: kogudused.ee. Meie kalendri päeva kirjakohtad on leitavad ka Eesti Piibliseltsi poolt arendatud rakenduses kalender.net nii Android kui IOS'i keskkondadele.

Kalendrit saab ette tellida Liidu kantseleist: tel 670 0698, liit@kogudused.ee. Kalendri hind on 4 eurot.

Minski Teoloogilise Seminari 13 lõpetajad

Minski Teoloogilise Seminari lõpetasid 13 üliõpilast EKB Liidu vene regiooni viiest kogudusest. Tallinna Vene Koguduse Betaania 109. aastapäeval 21. septembril ulatas koguduse pastor Stepan Maerko, kes on seminari eesti osakonna dekaan, neile praktilise teenimise kursuse tunnistused. Narva-Jõesuu koguduse pastor Aleksei Müller sai pastoraalteoloogia bakalaureuse diplomi, mille andis üle seminari hoolekogu esimees Viktor Krutko.

baptist.ee

▲ Lõpetajad (vasakult) Akim Bordijan, Igor Orehkov, Voldemar Mazurtšak, Aleksei Müller, Ilja Orehkov, Jaanek Fedortšuk, Andrei Bordijan koos õppejõududega Tatjana Buraja (MTS-i sekretär), Stepan Maerko, Viktor Krutko, Pavel Osenenko, Pjotr Nazarov. Foto: Viktor Jakovlev

Nädalavahetus Liidu juhtidena

- Maria-Elisabeth Jürgens, Tartu Risttee kogudus
- Fotod: Einike Pilli

Oktoobri esimesel reedel sõitis 14-liikmeline noortejuhtide grupp Soome, et osaleda Futuuruumi viimasel sessioonil „Juhtimine tundmatusse“. Vahetult enne Helsingis randumist teatasid koolitajad Meego, Sven-Joonatan ja Einike, et liidu juhatus koos vanematekoguga on Kesk-Aasias teadmata kadunud ning nüüd tuleb just meil 86 koguduse juhtimine üle võtta. Vaatasime neile ja üksteisele veidi segaduses otsa. Siis saime aru, et tegu oli õppeülesandega, mille käigus saame ennast nädalavahetuseks uutesse rollidesse mõelda.

Pidime leidma olukorrale lahenduse. Kuna olukord oli kõigile uus ja tuli kiiresti tegutseda, tõusis nii mõnelgi vererõhk.

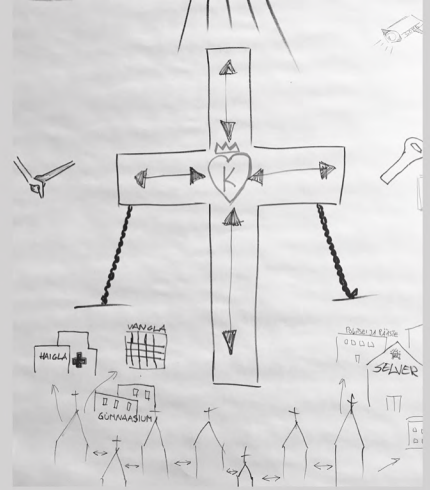
Varem olime küsinud küsimusi liidu toimimise kohta, arutanud arengukohti ja väljakutseid. Koheselt jõudsime üksmeelele, et vaja on valida nii juht kui katta ka kõige olulisemad valdkonnad. Kuna reisigrupis olid veidi üle poole naised, jagus neid erinevatesse rollidesse. Rollimängu käigus sai liit naispresidendi. Teised planeeriti meedia, õpetuse ja ülistuse

valdkonda. Vanematekogu jagati kahte alagruppi. Olime kõik üllatunud meeskonna heast toimimisest ja saime kiita ka koolitajatelt.

Järgmisel hommikul unistasime joonistades, milline võiks olla liit viie aasta pärast. Meie suurim igatsus on, et kogudused kasvaksid, oleksid elujõulised ja jõuaksid väljapoole, nendeni, kes Jumalat veel ei tunne. Samuti usume, et eesmärk on ka sekkumine olukordadesse ja vajadustesse, kuhu keegi pole varem ulatunud. Olgu see mõni sotsiaalne probleem kogukonnas, ümberkaudsete inimeste aitamine või miski muu. Oluline on näha vajadust ja vastavalt tegutseda, et töö kannaks ka vilja.

Meie soov on kogudusi toetada selles, mida nad teevad väga hästi, või julgustada neid oma tugevaid külgi leidma. Isegi kui väiksemad kogudused jõuavad teha vaid ühte asja, aga teevad seda hästi, viib see Jumala riiki edasi. Võimalusel kaasata ka teisi organisatioone, omavalitsust ja ettevõtteid, kes aitaksid tegevust võimestada. Koostöö ja avatus viivad edasi.

► Unistuste EKB Liit 2024 (väljendas igatsust hoida koos avatus ja lähedus).

Liidu „ajutiste juhtidena“ unistama inspireeris meid Kiponniemi kursuste ja laagrikeskuse juht Pertti Rätty. Ta jagas hulga lugusid, kuidas Jumal on läbi tema valu ja katsumuste sadu inimesi usule toonud ning nende elud on muudetud. Pertti on kuuletunud Jumalale, näinud kogukonna valukohti ning astunud oma mugavustsoonist välja, et armastada inimesi Jumala armastusega. Pertti ütles, et Kiponniemi on inimeste ja Jumala kohtumispaik ning seda tunnistasime ka meie.

Enne tagasiminekut saime veel ühe ülesande – mõelda, kuidas kõiki tehtud plaane ellu viia. Seejärel küsisid korraldajad meilt, kas oleme valmis selle nimel ka päriselt aitama? – Ikka!

Tõdesime, et üheksa kuud Futuuruumis on meid mitmel viisil kasvatanud. Mõnele on see tähendanud suuremat vastutust oma koolis, teistele andnud uusi ülesandeid töö ja koguduses. Kui tagasiteel laevareisil üksteisele õnnistust edasi öeldes leiba ja karikat ulatasime ning üksteise eest palvetasime, saime kõigiks ülesanneteks nii jõu kui läkituse. ■

▲ Kiponniemi kursuste ja laagrikeskuse juht Pertti Rätty viis meid neemega tutvuma. Foto: Meego Remmel

LASKE LAPSUKESSED KOGUDUSSE TULLA...

Mari-Vivian Ellam, Tapa Elava Usu Kogudus

Maailma on sündinud väike ime – rõõmuks oma emale ja isale. Loodetavasti saab temast jumalakartlik inimene, loodab vastne ema. Esimese pühapäeva jätab ta vahele, beebi on veel liiga väike. Kui ta pisikesega kirikusse jõuab, ei olegi kõik nii lihtne: kus teda imetada, kui tal kõht tühjaks läheb, ja kus vahetada mähkmeid? Mida teha, kui beebi hakkab nutma ja kõrvalistujad saavad manitsevaid pilke?

Kogudusehooned on erinevad

Vanade kirikute ehitamisel ei ole pead murtud selle üle, kas sülelapsega emal on seal mugav või mitte. Tulemuseks on paljud lood, kus pereloomine saab koguduses käimisel saatuslikuks. Eriti juhtudel, kui lapse isa pole tuline usklik. Nii jääb eemale terve pere, sest kui kohe pärast lapse sündi ei saa enam koguduses käia, jahtub ajaga soov sageli üldse.

Tänapäeval on olukord kohati palju parem kui aastakümneid tagasi. Eriti

uued, kogukonnapõhised kogudused, nagu Mosaiik Kogudus, 3D ja Tallinna Kogukonnad, hakkavad silma oma perekesksuse poolest. Kogunedes iganädalaselt kodudes, pole mingit muret kiriku kajava akustikaga. Ja kui võõrustav pere on ise lapsevanemad, on seal olemas kõik lastele vajaminev. Eriti hea on see, et ema ei pea eemale jääma ka teenimistööst. Ta saab endiselt juhtida ülistust, kodugruppi, teha kõike muud. Tema kogudus on ehk isegi pigem tugi kui koormus, aidates samal ajal last hoida. Imetamiseks saab minna kõrvaltuppa, kuhu on osaduskonna tegevised kuulda, ja mähkimiseks on soe vannituba.

Kogudustel on sageli puudus lisaruumidest, mida lastega oleks võimalik kasutada. Ruumid, kus emad saaksid imetamas käia, peaksid olema lisaks ka soojad. Mõni värske ema on kiriku jahedas kõrvalruumis imetades rinnapõletikugi saanud.

LAPSED ON MEIE ÜHINE VARA
JA KOGUDUS ON JU ÜKS PERE,
NAGU SAGELI ÖELDAKSE.

Kaunid näited

Õnneks võib ka sadade aastate vanuses kirikus ema ja jumalateenijana „ellu jääda“. Oleviste koguduse noor ema Mirjam Kivisild teenib näiteks endiselt aktiivselt kaasa ülistuses, ka suurem osa tema kaasmuusikutest on väikelaste vanemad. Olukord on aastatega muutunud mugavamaks. Tundub, et murrang saabus siis, kui lastetöö tegijad ise said lapsevanemateks: pruutpaarituppa sai imetamisnurgake, Maarja kabelisse mängukannid, mida lapsed alati kasutada saavad, ja kabeli nurka teler, kust teenistuse ülekannet vaadata. Pühapäeviti on kabel laste kilkeid, jooksmist ja mänguasju täis. Teenistust on nõnda raske küll jälgida, kuid oluline on ka lihtsalt see, et vanemad saavad koguduse osadusse tulla. Sarnased võimalused on veel ka näiteks Pärnu Immaanueli koguduses.

Lapsevanemate initsiatiiv

Väikelapsega vanemate vajadusi tunnevad kõige paremini lapsevanemad ise, mistõttu on enamasti tarvis just nende initsiatiivi. Nõnda on suureks abiks, kui koguduse juhatusse kuulub värskeid isasid, nagu kuuldavasti on Olevistes. Rakke kogudusest on huvitav näide väikelastega töötajast, kelle vajadusi märkas hoopis kõrvalseisja. Katrin Selbak jätkas koguduses aktiivset tegetsemist ka siis, kui tal sündis paariaastase vahega kaks last, ehkki see tähendas talle teatud ebamugavust. Ta ise arvas, et oleks ehk kogudusest koguni eemale jäänud, kui teda ei oleks koguduse töösse niivõrd aktiivselt kaasatud. Kuna tema lapsed olid koguduses pidevalt pildil, oli lihtne mõista, et olukord vajab lahendust. Nii organiseeris juhtkonna esimees Tiina Teppo koguduse uutesse ruumidesse lastenurga, mis on juba oluline samm edasi. Olles ise pidevalt kohustustega hõivatud, tunneb Katrin siiski puudust lisainimesest, kes lastel mängunurgas silma peal hoiaks.

Tapa Elava Usu koguduses on väikelapsed enamasti saalis. Vahel on vanemad neile mänguasju kaasa võtnud. Sageli jooksevad aasta-paari-kolme vanused lapsed saalis ringi ja sellega olakse harjunud. Koguduse pastoriperel on endal kümme last ja armastav suhtumine lastesse on kindlasti üheks ko-

▲ Tapa Elava Usu koguduse lapsed saalinurgas emade poolt kaasa võetud asjadega mängimas. Foto: Mari-Vivian Ellam

gudust iseloomustavaks jooneks. Pastori abikaasa Külvi Kivisild ütleb, et kui hoiame teenistuselt eemal väikelapsed, tõrjume ka nende emasid. Lisaks on lapsed endid raskem hiljem uuesti kogudusse saada: kui esiti ei võeta neid kaasa, pole nad pärast enam harjunud tulema. Pastoripaari soosiv suhtumine lastekilkeid täis jumalateenistusse on kandnud ka head vilja: kõik Kivisildade täiskasvanud lapsed on oma elu teadlikult pühendanud kristlikule usule.

Lapsed tõmbavad tähelepanu endale Igasugune väikelaste sagimine hajutab muidugi tähelepanu. Kui koguduses peetakse teenistuse olulisimaks osaks sõna, on sellega raske leppida. Kui tähtsamaks peetakse osadust, ei pahanda laste kilked ja samade müdin teenistusel osalejaid sugugi nii palju. Soe suhtumine lastesse, isegi kui nad tekitavad teatud ebamugavust, on kristliku usu ja armastuse väljendus nii laste kui nende vanemate suhtes. Hea, kui koguduses on suhtumine, et lapsed on meie ühine vara. On ju kogudus üks pere, nagu sageli öeldakse.

Kõige raskem ongi väikelapsega käia koguduses, kus pastoripere lapsed on juba suured (kui neid on) ja koguduses on lapsi üldse vähe. Mõnikord on püütud küll lastele veidi mõelda, kuid lahendused on poolikud. Näiteks on olemas mänguasjakast, kuid nendes on lelude, millega laps pigem ei mängi. Samas on hoone akustika aga nii kajav, et nende kolisevate mängukannidega tegutsemine on väga häiriv, nii et tegelikult neid kasutada ei saagi.

Väikelastehoid teenistuse ajal

Üks lahendus, mida võiks rohkem juurutada, on väikelastehoid teenistuse ajal. Pärnu Immaanuelis püüti lastehoidu küll praktiseerida, kuid loobuti, kuna lapsed ei kippunud võõraga jääma. Ka lapsevanemal endal võib olla raske väikelast kellegi hoolde jätta. Kuid usun, et sellele töövaldkonnale tasub mõelda: väikelapsed vajavad usalduse tekkimiseks ja harjumiseks lihtsalt veidi aega. Maaailmas on kogudusi, kus saab vabatahtlikele usaldada isegi beebisid, nii et nad on igati hoitud ja hoolitsetud. See nõuab vabatahtlikult muidugi pühendumist ja püsivust, aga kindlasti ei ole see vähem oluline Jumala teenimise viis kui näiteks ülistuse või Alfa-grupi juhtimine.

Arenguruumi jagub

Arenemisruumi väikelastega peredele soodsa keskkonna loomisel näikse

olevat kõigis kogudustes. Lastesõbralikkus on omadus, mida on vajaka kogu meie ühiskonnas. Kogudused võiksid olla siin teenäitajad. Kui me suudaksime luua kogudustest keskkonnad, kus lastel on tore olla, tooks see kogudusse terveid perekondi.

Kogudusehoonetes võiks kunagi olla suitsa heal tasemel mängutoad, mida teenistusevälisel ajal lapsevanematele üritusteks väljagi rentida? See oleks evangeelne kokkupuutepunkt mitte-kristlastega, mis teeniks ka lastega koguduseliikmete huve. Üks pereema, kellega väikelaste teemal vestlesin, väljendas imestust selle üle, et kogudusehoovis ei ole mänguväljakut. See on

tõepoolest kasutamata idee, mis aitaks meil järgida Jeesuse õpetust. „Laske lapsukesed minu juurde tulla, ärge keelake neid,“ ütleb Jeesus. Mis võiks olla parem viis laste koguduse osadusse toomiseks, kui neile soodsa, armastava ja vastuvõtliku keskkonna loomine, alustades juba õuest? ■

Et koguduses liiguks olukord väikelastele n-ö soodsas suunas, on enamasti tarvis lapsevanemate endi initsiatiivi.

▲ Mosaiik Koguduse emmedeklubi kohtumas Mari-Liis Liimandi kodus, kus toimuvad ka Nõmme Moko kogunemised. Emad vasakult: Cäthy Grete Cabriele Liimand, Helen Paju, Mari-Liis Liimand. Foto: Karolina Vardja

▲ Rakke koguduse ruumid koos mängunurgaga. Foto: Rando Selbak

Nikolai Orehkov

05.05.1949 – 11.09.2019

„Ja aega, mis ta Iisraelis valitses, oli nelikümmend aastat; Hebronis valitses ta seitse aastat ja Jeruusalemmas valitses ta kolmkümmend kolm aastat. Siis ta suri kõrges vanuses, tal oli olnud küllalt päevi, rikkust ja au...“ (1Aj 29:27–28).

Pastor Nikolai Orehkov kutsuti Issanda juurde oma sünnimaal Valgevenes 11. septembril 2019.

Tema teenistus oli sarnane kuningas Taaveti eluga. 40 aastat pastorina, millest 33 aastat ka EKB Liidu vene regiooni vanempastorina ja 7 aastat emeriitpastorina ühes koguduses. See on väga ainulaadne liidu ajaloos. 70-aastasena kutsus Issand enda juurde „oma südamele järgnenud mehe“, kellel oli olnud küllalt päevi, rikkust ja au.

Nikolai sündis 5. mail 1949. aastal Valgevenes Bresti oblastis usklike vanemate perekonnas. Kui ta oli kaheteistkümnepäevane, asus perekond elama Eestisse. Kolimise põhjuseks oli usuline tagakiusamine Valgevenes.

Patukahetsuse ja uussünni elas ta üle 1972. aastal, kuigi Jeesusest Kristusest teadis alates lapsepõlvest. Ta ristiti Tallinna Vene Betaania koguduse pastor Leonid Konstantinovi poolt Pirita jões 30. juunil 1973.

Kui vend Konstantinov tervise tõttu pastori ametist loobus, jäi kogudus ilma karjaseta. Sel ajal oli liidu vanempresbüteriks Robert Võsu, kes määras 1. jaanuarist 1978 koguduse hooldajaks Arpad Arderi.

Mõne aja möödudes kutsus Robert Võsu Orehovi oma koju vestlusele, millest võttis osa ka tema abi vene koguduste küsimustes – Johannes Togi. Nikolaile esitati otsene küsimus: „Kas sa näed endal pastori kutsumust?“ Nikolai oli sel ajal 29-aastane. Veidi eba-kindlana vastas ta, et on veel liiga noor ega oma vastava teenimistöökogemust. Vend Võsu tsiteeris prohvet Jeremija raamatut: „Ära ütle: ma olen noor, vaid mine kõikjale, kuhu ma sind läkitan, ja räägi kõike, mida ma sind käsin“ (Jr 1:7). Nikolai vastas, et kui see on Juma-

la tahe ja ta kutsus teda sellesse teenistusse, siis ta ei taha olla vastupanija.

Nikolaist sai pastori kohustusetäitja. 3. detsembril 1978. aastal ordineeriti ta Robert Võsu ja Arpad Arderi poolt diakoniks.

Pisut enam kui aasta pärast valiti ta ühehäälselt koguduse pastoriks. Kord helistas Nikolaile vend Togi ja ütles: „Me oleme unustanud, et sa ei ole veel pastoriks ordineeritud.“ – Selle peale vastas Nikolai: „Ma ei tea sellest midagi. Täidan neid ülesandeid, mis mulle usaldati.“ 10. jaanuaril 1982 ordineeriti ta pastoriks. Vaimuliku talituse viisid läbi Robert Võsu, Arpad Arder, Leonid Konstantinov ja Nikolai Kolesnikov Moskvast. Kogudus saatis Nikolai Moskva Piibli Kaugõppe Instituuti, kus ta õppis koos pastor Üllas Linderiga Valgast. Nad lõpetasid kooli 1984. aastal.

Nikolai Orehkovil oli oluline roll EKB Liidu vene regiooni loomisel. Tema oli üks algatajast, kes pakkus välja koondada kõik venekeelsed baptistikogudused ühtsesse allüksusesse.

1986. aasta suve alguses kogunesidki venekeelsete koguduste ja gruppide juhid Pärnu Immaanueli kirikus, et arutada regiooni loomist. Milleks oli see vajalik? Esiteks, et üksteist paremini tundma õppida, kohtuda sagedamini palvetamiseks, ühiste seminaride läbiviimiseks, vaimuliku töö korraldamiseks ja uute koguduste rajamiseks, evangeliumi kuulutamiseks Eesti venekeelse elanikkonna seas. Teiseks, et hõlbustada eesti keelsete koguduste pastorite tööd probleemide lahendamisel vene koguduste seas. Need ei olnud oma olemuselt dogmaatilised probleemid, vaid pigem sekundaarsed küsimused, näiteks jumalateenistuste läbiviimise kord.

Nikolai Orehkov oli alates vene regiooni moodustamisest selle vanempresbüter ja täitis oma ülesannet Jumala abiga 33 aastat. Selle perioodi jooksul külastas ta regulaarselt kõiki piirkonna kogudusi ja aitas korraldada nende tööd, kuulas ära vajadusi ja andis vajalikke soovitusi. Kõik küsimused ja probleemid lahendati koos. Nikolail oli alati jagada tarkusesõna, mis aitas ühte või teist konkreetset olukorda lahendada.

Nikolai Orehkov oli väga pühendunud teenimisele Eesti EKB Liidu vene regioonis ja oma kodukoguduses.

Teda jäävad mälestama abikaasa Olga, pojad Roman, Mark, Igor, Ilja ning tütre Rita ja Irina, lapselapsed ning EKB Vene Betaania kodukogudus.

*Voldemar Mazurtšak,
Betaania kogudus*

Meego Rimmel valiti EBFi presidendiks

- Erki Tamm, EKB Liidu president
- Foto: Helle Liht

Šotimaal Glasgows valiti 28. septembril pastor Meego Rimmel EBFi presidendiks. Euroopa Baptisti Föderatsioon ühendab sadu tuhandeid kristlasi üle Euroopa, Lähis-Ida ja Kesk-Aasia.

Oma esimeses kõnes presidendina rääkis Rimmel ainult eetilisest sunnivahendist, armastusest: „Sest Kristuse armastus sunnib meid“ (2Kr 5:14). See salm sai ka Jumala inspireerivaks kõnetuseks võtta vastu teenimistöö baptistiliitude heaks üle Euroopa geograafiliste piiride.

Aastakoosolek võttis vastu kaks resolutsiooni, millest üks puudutas ökoloogilist kriisi maailmas, kutsudes üles Loojat austavale ja ligimest armastavale suhtumisele loodusesse. Teine käsitles usuvabadust, mis paljudes EBFi liikmesriikides on jätkuvalt kriitiline. Lisaks Lähis-Idas ja Kesk-Aasias toimuvale kristlaste tagakiusamisele on keeruliseks muutunud ka baptistiliidu tegevus Venemaal, kus võimud takistavad Moskva Teoloogilise Seminari tegevust.

Seoses Rimmeli valimisega presidendiks võttis EBFi aastakoosolekust osa rekordarv kaastöölisi Eestist, kes palusid õnnistust valitutele ja töid palju rõõmu lauluga: „Keda peaksin kartma, kui Sina minuga.“ ■

Koostöö Gruusia baptistiliiduga

- Erki Tamm, EKB Liidu president

EKB Liidu välismisjoni partneri, Gruusia baptistiliidu aastakoosolekul valiti tagasi koguduste ühistööd juhtima Gia Kandelaki ja Aneri Giunašvili.

Seekordsest konverentsist Tbilisi baptistikirikus võttis mitmete väliskülaliste hulgas osa ka EKB Liidu president Erki Tamm koos abikaasa Riinaga. Armeenias, Moldovast, Ukrainast, Valgevenest ja Venemaalt tulnud külalised olid kutsutud valitsushoonesse – usulisi küsimusi kureeriva ametkonna juhi, Zaza Vashakmadze vastuvõtule. Viimaste aastate suurimaks muutuseks võibki pidada – valdavalt õigeuskliku Gruusia valitsuse püüdu – tasakaalustada erinevate uskkondade ja religioonide koostöömist. Ametkonna juhil oli hulgaliselt häid sõnu president Gia Kandelaki ja Gruusia baptistiliidu aadressil, kelle poolt tehtav heategevus sisepagulaste küldes ja ka Tšetšeenia moslemite sōjapõgenike keskel on ühiskonna heatahtlikku tähelepanu võitnud.

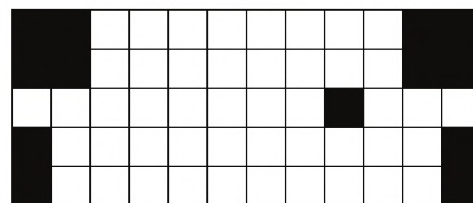
EKB Liit toetab pastor Aneri tööd pagulaskülas, kus toimivad nii kodugrupid kui ka noorte päevakeskus. Möödunud aastal soetatud laagrikeskus laste- ja noortetöö jaoks oli suvel juba hoogsalt kasutuses. Üldine majanduslik olukord on aga endiselt keeruline. 35 koguduse ja osadusgrupi peale on 7 pastoriorinatsiooniga töötegitajat. Uute ja noorte töötegitajate treenimine on seepärast üks juhtkonna eesmärke, mida tehakse koostöös Ukraina baptistidega. Eestlaste koostöö viljaks on ka sõprusuhetesse kaasatud Läti baptistiliit. ■

Kes ja kuidas vaevasid vaga inimese hinge ära?

Ruudustikus on vasakult paremale lugedes üks mõte Piiblist. Iga täht ruudustiku all on õiges tulbas, ent mitte õiges järjekorras. Kui paigutad tähed tagasi ruudustikku, saad piiblisalmi, mis vastab pealkirjas olevale küsimusele. Sõnavahesid tähistavad mustad ruudud. Kõik salmis olevad kirjavademärgid on ruudustikus ette antud. Piiblisalm on võetud 1997. aasta piiblitõlke järgi.

Eelmise Tähesaju „Miks on vaja ise lugeda Piiblit?“ lahendus on kirjas Lk 1:4: „et sa võiksid õppida tundma sulle õpetatud asjade usaldusväärust“.

E U A I A S G
K Õ D M E D I D
E I N I E I L E D U
A L V V S I T I O A
V L I I L V R S U K M A

Sõnadesse ja tegudesse ei mahtunud kõik – seepärast joonistas toimuva taustal Elina Sildre paberile.

KUSi sügiskonverents „SÕNA JA TEGU“

■ Ermo Jürma, Teekäija toimetaja tekst ja fotod

Koguduse ja ühiskonna vaheliste suhte teemad (vaata septembri Teekäijat) kutsusid mind 12. oktoobril pealinna. Soov oli näha ka remondijärgset kaunist Kalju kirikut, kus „Tallinna ja Tartu vahelisel maanteel asuv“ Seminar oma sügiskonverentsi pidas.

Päeva juht **Hele-Maria Kangro** lisis igat kõnelejat tutvustades nende kohta midagi uut. Korduvalt sädelenu ettekandeid ei pea ümber jutustama, sest nendest saab osa nii kooli kodulehel kui ka *Facebookis* ja Pildiraadios. Toon esile üksnes mõned märksõnad.

Semiootik **Mihhail Lotmani** avattekandes „Sõnade tegemisest ja tegude sõnumitest. Ühiskondliku ja kogudusliku elu semiootikast“ kirjastasid inimese läbi ajaloo kaunimad sõnumid Jumalale: palved, psalmid ja hümnid.

Peapiiskop **Urmas Viilma** „Sõna sai lihaks. Sõnast ükski jäi väheks?“ avas loomislugu: sõna – tegu – hinnang. Me näeme, kuidas Jumal vaatas oma teod üle ja hindas neid. Meilgi tuleb tema lastena veenduda, et see, mida me ütleme ja ära teeme, oleks hea. See

sünnib vaid siis, kui oleme uus loodu.

Matemaatikatudeng **Mikael Raih-helgauz** tõi näiteid, kuidas uus põlvkond mõistab pigem tegusid kui sõnu. Samuti võib erialane kompetents olla keel, mis kaasaega kõnetab. Jutt on seda usutavam, mida rohkem on sõnum tegude keelde tõlgitud.

Kaarel Väljamäe teemaks oli „Sõnaline looming ühiskonna tervendajana“. Loov sõna võib meie „ülekiirustavat“ ühiskonda „aeglustada“, korrastada elu ja äratada üles üksildusest. Sõna on tegu, mis läheb liikvele teises.

Riina Solman (Oleviste hoolekanne) ja **Toivo Tänavsuu** (Vähiravifond) pidid alustuseks ütlema endi tutvustamiseks oma eesnime tähtedega algavaid omadusi. Nad tulid sellega hästi toime! Mõlema ettevõtmised on ühiskonna valupunktidele suunatud vastused, mida iseloomustavad järjepidevus, eeskuju ja lootuse äratamine.

Uuskasutuskeskuse tegevjuht **Katriin Jüriska** soovis, et kogu hoolekandes tunneks iga abisaaja, et temagi on väärtuslik inimene.

Ettevõtja **Marek Jallai** leidis, et kui firma toimib hästi, siis selle inimesed sotsiaaltööd ei vajagi. Küll oli tal soov, et kogudused oma ettevõtlikke liikmeid rohkem julgustaks!

Päeva tagasisidet alustas **Helle Liht** Jeesuse poolt Naatsareti süngoo-gis enda kohta loetud prohvet Jesaja sõnadega: kuulutada rõõmusõnumit ja aidata abivajajaid. Seda on evangelikaalne kristluskond tunnustanud Lausanne'i lepingus: Jumala riigi mõju peab jõudma ühiskonna igasse sfääri!

Lõpujutluses ütles Risttee koguduse pastor **Meelis Kibuspuu**: „Väike armastus muudab midagi meist väljas; suur armastus muudab midagi meie sees.“

Et pühapäeval oli ees lõikustänu-püha jumalateenistus Kagu-Eestis kodukoguduses, siis KUSi rektori Einike Pilli ja EKB Liidu presidendi Erki Tamme vastuvõttust ma enam osa ei saanud. Koduteel kavatsesin Elroni mugaval istmel lugeda läbi Johannes Laksi elulooraamatu teise poole, aga konverentsilt kaasa võetud tegevusjuh-is – leia uuele vestluskaaslasel kasvõi viis minutit – kujundas rongisõidu ka-hetunniseks mentorvestluseks. ■

Mõlema ettevõtmised on ühiskonna valupunktidele suunatud vastused, mida iseloomustavad järjepidevus, eeskuju ja lootuse äratamine.

◀ Kohvipauside ajal sai astuda tegude poolele ja toetada nelja sotsiaalprojekti: Ida-Ukraina kriisikoldes elavate laste aitamine, kodu lastekodust tulevale Markole, Etioopia laste ligipääs haridusele, Mondo arengukoostöö.

GLS 2019 – jälle juhtimine?

■ Lisete Lige, 3D kogudus

Lisete Lige (29) räägib oma loo juhtimisest ja tutvustab selleaastase GLSi teemasid. 15.–16. novembril toimub Tallinnas Kultuurikatlas juba 12. korda ülemaailmne juhtimiskonverents Global Leadership Summit. Võimalus on soetada pilet GLS+saali või teatri-saali, olenevalt meeskonna vajadus-test. Emadele on eraldi ruum, kus on mugavused beebidele. Avapäeval kl 19 toimub tasuta noorteõhtu teismelistele ja tudengitele.

GLS on Eestis mõjutanud sadu meie inimesi, kes on saanud inspiratsiooni erinevate kõnelejate lugudest. Jumal on andnud neile tõe ja kutsumuse, et algatada mõnda liikumist, rajada kogudust või muuta oma kogukonda, kogudust või ettevõtet veelgi jumala-näolisemaks.

Minu lugu

Minu lugu läbi GLSi ulatub tagasi aastasse 2011, mil noore tudengina esmakordselt konverentsist osa sain. Mäletan oma skeptilist suhtumist. Arvasin, et kui iga inimene asuks midagi juhtima, siis lõpuks neid inimesi, kes ühiskonna erinevates valdkondades töö ära teeks, ei jääski enam alles... Taolise eksliku mõtlemisega käisin kohal mitu aastat. Sageli jõudsin oma mõtetes küsimuseni: „Jumal, kes olen mina, et midagi juhtida? Ma ei ole visiooni-inimene; mulle meeldib taustal oma abistamisandi rakendada.” Ometi sain korduvalt Jumala poolt kõnetatud. Need seemned, mida Jumal läbi kõnede ja konverentsi kaasosalejate vestluste esile tõi, hakkasid idanema.

2013. aastal liitusin 3D koguduse Tallinna osakonna rajamise meeskonnaga ja 2017 sai minust ühe kogukonna juht. Samal ajal kutsuti mind ka liituma GLSi meeskonnaga, et vastutada vabatahtlike eest. Need otsused ei tulnud minu jaoks kergelt. Selleks hetkeks oli

Jumal mu südant vorminud, kuniks mõistsin, et ma ei saa enam tõugata Jumala plaani eemale ja loobuda juhtimisannist, mis minus kogu aeg peidus on olnud.

Õppisin Jumalaga koos käies, et juhtimine on tegelikult väga suur osa igapäevastest tegemistest. Ma juhin igat oma päeva, otsuseid ja tegevusi. Mulle tuleb kasuks õppida kogenumatelt ja vahel ka teistsuguste elualade inimestelt, selleks et mõista Jumala loodud maailma ja inimeste vahelisi suhteid ning lasta Jumalal esile tulla minu mõju, mis võiks ehitada üles tema kuningriiki. Juba kolmandat aastat on minu väljakutseks GLSil leida üle 50 vabatahtliku ja teha vajalikud ettevalmistused, et igal osalejale oleks ruumides meeldiv olla.

Mida oodata GLSilt 2019?

Reedel toimub tudengitele ja vanematele teismelistele noorteõhtu. Lisaks ülistusmuusikale on Mikael Raihhelgauz pannud kokku hariva osa, kus

kuuleme Eesti Panga endise juhi Indrek Neivelti juhtimiskogemustest ja Toivo Tänavsuu põnevatest eriala valikutest.

Tänavu saame kuulda kahte tuntud eestlasest juhti: Baltika Grupi jaekontseptsioonide arendusdirektor Maire Milderit ja ökojäätise tootja La Muu tegevjuhti Rasmus Raski. Välisesinejatest räägivad: püsivusest juhtimises juhtimiskonsultant Todd Henry, põlvkondade müütidest teadlane Jason Dorsey, tõrjutusest ettevõtja Jia Jiang, ettevõtte alustamisest noor Liz Bohannon jpt. Veel kajastatakse järgmisi teemasid: adopteerimine, läbirääkimised, ettevõtte alustamise võlu ja valud. Pastor Craig Groechel sütitab vaimulike mõtetega – nagu varasematelgi aastatel.

GLS+saalis jagab endine Disney ABC Television president Ben Sherwood nõuandeid, kuidas juhtida rasketes oludes, ja ettevõtja Patrick Lencioni räägib juhi motivatsioonist. Rohkem infot GLSi aadressil: www.gls.ee. Kohtumiseni Kultuurikatlas! ■

▲ Osalus suure konverentsi vabatahtlike meeskonnas annab igale noorele väärtusliku kogemuse. Foto: Andreas Preisfreund

On sügis

On suvest saand hiline sügispäev,
rändlindude parved on taeva all.
Kodukuuskedes vindi laul vaikselt jään'd,
tuul leinakaskedes kaebab – on sügis.

Ta tumeda all kord kiirtevihk päikesekulda,
kord ruttab vihmapiiv madalal
ja pisaraid langeb mulda.
Neid langevaid pisaraid keegi teab,
rahekillud ta peo sees on loetud.
Ka päikesekiired, nii soojad ja head,
mis päev-päevalt viljasse kootud – see on elu.

Need pisarad, päikekesekuld
ja lahkuvad lindude parved.
Ka sügavalt küntud südamepõld
ning kuskil on teradki arvel.